

ปัญหาและแนวทางแก้ไขภาษีมูลค่าเพิ่ม

Problems and Solutions of Value Added Tax

สิริประภา วงศ์วรามาศ

นักตรวจสอบภาษีปฏิบัติ
กรมสรรพากร
Email: siriprapa.wo@rd.go.th

รองศาสตราจารย์ ดร. วชิระ บุญยเนตร

ภาควิชาการบัญชี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Email: wachira@cbs.chula.ac.th

Siriprapa Wongwaramas

Tax auditor,
Revenue Department
Email: siriprapa.wo@rd.go.th

Wachira Boonyanet, PhD, CPA, FAC

Associate Professor of Department of Accountancy
Chulalongkorn University
Email: wachira@cbs.chula.ac.th

ปัญหาและแนวทางแก้ไขภาษีมูลค่าเพิ่ม

สิริประภา วงศ์วรามาศ

นักตรวจสอบภาษีปฏิบัติการ

กรมสรรพากร

Email: siriprapa.wo@rd.go.th

รองศาสตราจารย์ ดร. วชิระ บุญยเนตร

ภาควิชาการบัญชี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Email: wachira@cbs.chula.ac.th

วันที่ได้รับบทความต้นฉบับ: 23 กรกฎาคม 2566

วันที่แก้ไขปรับปรุงบทความ: 25 สิงหาคม 2566

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 28 สิงหาคม 2566

บทคัดย่อ

นับวันภาษีมูลค่าเพิ่มจะมีปัญหาที่เพิ่มขึ้นและซับซ้อนขึ้น และแนวทางการแก้ไขปัญหายังไม่มีทิศทางเดียวกัน การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ไขของภาษีมูลค่าเพิ่ม ผู้ศึกษาจึงรวบรวมปัญหาที่เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม การศึกษาครั้งนี้เก็บข้อมูลจากนักบัญชี ผู้ตรวจสอบบัญชี และเจ้าของกิจการ จำนวน 150 ราย การวิเคราะห์ทางสถิติประกอบด้วยสถิติเชิงพรรณนา และสถิติเชิงอนุมาน

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับแนวทางในการแก้ไขปัญหาของภาษีมูลค่าเพิ่มมากกว่าการระบุปัญหาของภาษีมูลค่าเพิ่ม สำหรับแนวทางการแก้ไขปัญหาของภาษีมูลค่าเพิ่ม ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญมากที่สุดเกี่ยวกับด้านการอบรมและประชาสัมพันธ์เพื่อพัฒนาความรู้เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม ความสำคัญรองลงมาคือ การปรับปรุงกฎหมายและข้อบังคับ และเรื่องที่ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญน้อยที่สุดคือ ด้านการตรวจสอบภาษี สำหรับการระบุปัญหาที่เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในด้านการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม ในประเด็นที่เกี่ยวกับผู้ประกอบการกระจายรายได้ไปยังบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อไม่ให้รายได้รวมเกิน 1.8 ล้านบาทต่อปี ความสำคัญรองลงมาคือ ด้านแนวทางการหลีกเลี่ยงภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยใช้ภาษีซื้อจากรายจ่ายส่วนตัวมาเป็นของบริษัท และเรื่องที่ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญน้อยที่สุดคือ ด้านใบกำกับภาษี ที่ผู้ขายออกใบกำกับภาษีขายต่ำกว่าราคาจริง นอกจากนี้การศึกษายังชี้ให้เห็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำคัญของปัญหาและแนวทางการแก้ไขของภาษีมูลค่าเพิ่ม ได้แก่ ประสบการณ์การทำงาน อาชีพและประเภทธุรกิจ การศึกษานี้ชี้ให้เห็นปัญหาเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม และแนวทางการแก้ไขที่สามารถนำไปปรับใช้ได้ในอนาคต

คำสำคัญ: ภาษีมูลค่าเพิ่ม กรมสรรพากร การหลีกเลี่ยงภาษี การตรวจสอบภาษี

Problems and Solutions of Value Added Tax

Siriprapa Wongwaramas

Tax auditor,
Revenue Department
Email: siriprapa.wo@rd.go.th

Wachira Boonyanet, PhD, CPA, FAC

Associate Professor of Department of Accountancy
Chulalongkorn University
Email: wachira@cbs.chula.ac.th

Received: July 23, 2023

Revised: August 25, 2023

Accepted: August 28, 2023

ABSTRACT

Currently, value-added tax (VAT) has been considered a more challenging and complex issue for many years, and the solutions to the problems seem not to have the same direction. Therefore, this study aims to explore the problems and solutions of VAT. The study compiles current VAT problems to develop a questionnaire. Data collection is based on accountants, auditors, and business owners, totaling 150 respondents. The statistical analysis consists of descriptive statistics and inferential statistics.

The study finds that most of the respondents focus on solving VAT problems rather than identifying VAT problems. For the solutions to the VAT problems, respondents place the highest emphasis on training and public relations to improve knowledge of VAT. The next priority is the improvement of laws and regulations. In addition, the respondents give the least priority is the tax audit. For identifying VAT-related issues, most of the respondents focus on VAT registration regarding the issue concerning the distribution of income to related parties so that the total income does not exceed 1.8 million baht per year. The second priority is the approach to avoiding VAT by using the input tax from personal expenditures to input tax of companies. However, the respondents pay the least attention to the tax invoice which sellers issue VAT tax invoices lower than the actual amounts. Finally, the study also highlights factors that affect the importance of VAT problems and solutions, including work experience, job position, and type of business. This study identifies the VAT problems and implements solutions that can be applied in the future.

Keywords: VAT, Revenue department, tax avoidance, tax audit

■ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม ในประเทศไทยมีการเริ่มต้นบังคับใช้แทนภาษีการค้า เพื่อให้สอดคล้องกับสถานะเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งระบบภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นภาษีทางอ้อมที่เก็บจากการขายสินค้าหรือการให้บริการในแต่ละขั้นตอนการผลิตและจำหน่ายสินค้าหรือบริการ ทั้งที่ผลิตภายในประเทศและนำเข้าจากต่างประเทศ รายได้จากการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มมีประมาณ 0.73 – 0.94 ล้านล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 40 – 43 ของรายได้ที่กรมสรรพากรจัดเก็บได้ในระหว่างปีประมาณ 2561 – 2565 (Revenue Department, 2023) โดยผู้มีหน้าที่เสียภาษีมูลค่าเพิ่ม ได้แก่ผู้ประกอบการที่เป็นผู้ผลิตหรือเป็นผู้ที่ขายสินค้าหรือให้บริการในทางธุรกิจหรือวิชาชีพเป็นปกติธุระ ไม่ว่าจะประกอบกิจการในรูปของบุคคลธรรมดา คณะบุคคล หรือห้างหุ้นส่วนสามัญที่มีโชินติบุคคลหรือนิติบุคคลใด หากมีรายรับจากการขายสินค้าหรือให้บริการเกินกว่า 1.8 ล้านบาทต่อปีและมีหน้าที่ต้องยื่นคำขอจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มเพื่อเป็นผู้ประกอบการจดทะเบียน โดยผู้ประกอบการที่จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มมีหน้าที่เรียกเก็บภาษีจากผู้ซื้อสินค้าหรือผู้รับบริการ เพื่อนำไปเสียให้แก่รัฐ โดยภาษีในส่วนนี้จะเรียกว่า “ภาษีขาย” และผู้ประกอบการดังกล่าวได้ซื้อสินค้าหรือรับบริการจากผู้ประกอบการจดทะเบียนรายอื่น ก็จะต้องถูกเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มเช่นเดียวกัน ซึ่งภาษีที่ผู้ประกอบการถูกเรียกเก็บนี้จะเรียกว่า “ภาษีซื้อ” ในการนำมาคำนวณนั้นจะคำนวณจากการนำภาษีขายทั้งเดือนภาษีมาหักด้วยภาษีซื้อทั้งเดือนภาษีหากมีภาษีขายมากกว่าภาษีซื้อ ให้ชำระภาษีส่วนต่างนั้น หากมีภาษีซื้อมากกว่าภาษีขาย จะขอคืนภาษีส่วนต่างเป็นเงินสดหรือยกไปเครดิตภาษีในเดือนถัดไปได้

เมื่อประเทศไทยได้มีการนำการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้ ระยะเวลาหนึ่งส่งผลออกมาอย่างราบรื่นเป็นที่พึงพอใจ แต่ต่อมากการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มในประเทศไทยมีปัญหาเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ การศึกษาในอดีตพบว่าธุรกิจ ขอบหรือปัญหาทางภาษีอากรกับกรมสรรพากร ทั้งนี้เป็นปัญหาเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มมากที่สุด ซึ่งปัญหามีตั้งแต่เริ่มกระบวนการเข้าสู่ระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม การจัดทำรายงานทางการเงิน การออกใบกำกับภาษี การยื่นแบบแสดงรายการภาษีมูลค่าเพิ่ม (ภ.พ.30) และการตรวจสอบภาษี ซึ่งมีตัวอย่างของปัญหาดังกล่าว ได้แก่ การหลีกเลี่ยงภาษีโดยการประกอบธุรกิจโดยการรับชำระเงินเป็นเงินสดเป็นส่วนใหญ่ การกระจายเงินที่ได้รับจากการขายสินค้าไปยังหลายบัญชีเพื่อลดฐานภาษี การให้บริษัทกู้ยืมเงินจากกรรมการบริษัทของตนเองเพื่อหลบยอดรายได้หรือยอดขาย และเพิ่มค่าใช้จ่ายในส่วนของคุณกเบี้ยบริษัท การนำบิลรายจ่ายที่ใช้เป็นการส่วนตัว แล้วมีการแต่งตัวเลขให้สูงขึ้น จากนั้นนำมาตัดจ่ายในบัญชีของบริษัท การหักภาษีซื้อโดยหลบภาษีขาย ขอคืนภาษีเมื่อซื้อไปแล้ว แต่ไม่นำส่งภาษีตามกำหนดเวลาที่ขายไปแล้ว เป็นต้น (Chuasam, 2006; Srisawat, 2009) แต่ปัญหาดังกล่าวยังไม่ได้มีการรวบรวมมาเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ถึงลำดับความสำคัญของแต่ละปัญหาเนื่องจากถ้าไม่มีการแก้ไขปัญหาก็เกี่ยวข้องกับภาษีมูลค่าเพิ่มจะทำให้เกิดการหลบหลีกเลี่ยงภาษี เกิดการทุจริตในการเสียภาษีมากขึ้น นำไปสู่การเกิดช่องโหว่ในการจัดเก็บภาษี ทำให้กรมสรรพากรจัดเก็บภาษีได้ไม่ครบถ้วน

ด้วยเหตุนี้ การศึกษาครั้งนี้มีความสนใจที่จะศึกษาว่า ระบบภาษีมูลค่าเพิ่มที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมีปัญหาที่สำคัญใดบ้าง และสาเหตุและวิธีการของการหลีกเลี่ยงภาษีมูลค่าเพิ่ม ทั้งนี้เพื่อหาวิธีทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้เหมาะสมต่อไป ดังนั้นการศึกษานี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม และเพื่อศึกษาและวิเคราะห์หาปัจจัยที่มีผลต่อการระบุความสำคัญของปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม

■ แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ภาษีมูลค่าเพิ่มตามประมวลรัษฎากร

ภาษีมูลค่าเพิ่มตามประมวลรัษฎากรเป็นภาษีทางอ้อมที่เก็บจากฐานการบริโภคขั้นสุดท้าย โดยนำมาใช้แทนภาษีการค้า เนื่องจากไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงทางธุรกิจ ประมวลรัษฎากรกำหนดสาระสำคัญของภาษีมูลค่าเพิ่ม ดังนี้

ผู้ที่มีหน้าที่เสียภาษีมูลค่าเพิ่ม ได้แก่ ผู้ประกอบการ มีองค์ประกอบ คือ (1) บุคคลธรรมดา คณะบุคคลที่ไม่ใช่นิติบุคคล หรือนิติบุคคล และ (2) ขายสินค้าหรือให้บริการในทางธุรกิจหรือวิชาชีพ และ (3) ประกอบกิจการในราชอาณาจักร และผู้นำเข้า หมายถึง ผู้ประกอบการหรือบุคคลอื่นซึ่งนำสินค้าเข้ามาในราชอาณาจักรไม่ว่าเพื่อการใดๆ และให้หมายรวมถึงการนำสินค้าที่ต้องเสียอากรขาเข้าหรือที่ได้รับยกเว้นอากรขาเข้าตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรออกจากเขตปลอดอากรโดยมิใช่เพื่อการส่งออก

ผู้ที่มีหน้าที่จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มตามกฎหมาย ได้แก่ ผู้ประกอบการที่ขายสินค้าหรือให้บริการในทางธุรกิจหรือวิชาชีพ ซึ่งอาจหมายถึงผู้ประกอบการที่เป็นบุคคลธรรมดา คณะบุคคลหรือห้างหุ้นส่วนสามัญที่ไม่ใช่นิติบุคคล โดยผู้ที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม

- (1) ผู้ประกอบการที่มีรายรับจากการขายสินค้าหรือให้บริการไม่เกิน 1.8 ล้านบาทต่อปี
- (2) ผู้ประกอบการที่ขายสินค้าหรือให้บริการที่ได้รับการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม
- (3) ผู้ประกอบการที่ให้บริการจากต่างประเทศ และได้มีการให้บริการในประเทศ
- (4) ผู้ประกอบการอื่นตามที่อธิบดีกำหนด
- (5) ผู้ประกอบการที่อยู่นอกราชอาณาจักร และเข้ามาประกอบกิจการขายสินค้าหรือให้บริการในราชอาณาจักรเป็นครั้งคราว

ผู้ประกอบการที่มีรายรับจากการขายสินค้าหรือให้บริการเป็นปกติธุระเกินกว่า 1.8 ล้านบาทต่อปี ให้อื่นคำขอจดทะเบียน ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่มียารับเกิน ในการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มของผู้ประกอบการรายใด ให้อื่นคำขอจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม ตามแบบที่กำหนด ณ สำนักงานสรรพากรพื้นที่หรือสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาในเขตท้องที่ที่สถานประกอบการตั้งอยู่ ถ้าผู้ประกอบการมีสถานประกอบการหลายแห่ง ให้อื่นคำขอจดทะเบียน ณ สถานที่ที่กำหนด ซึ่งสถานประกอบการที่เป็นสำนักงานใหญ่เท่านั้น

แบบภาษีมูลค่าเพิ่ม ได้แก่ แบบ ภ.พ. 01 เมื่อเจ้าพนักงานได้รับคำขอจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มตามแบบ ภ.พ. 01 พร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบการจดทะเบียนจะได้รับใบทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มตามแบบ ภ.พ. 20

การจัดทำใบกำกับภาษี ผู้ประกอบการต้องจัดให้มีการออกใบกำกับภาษีให้กับผู้ซื้อสินค้าและบริการ โดยใบกำกับภาษีคือ เอกสารหลักฐานที่ผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มมีหน้าที่ต้องจัดทำและออกให้แก่ผู้ซื้อสินค้าหรือผู้รับบริการจัดทำเมื่อความรับผิดชอบในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มเกิดขึ้น ข้อความในใบกำกับภาษีต้องเป็นภาษาไทย ถ้าทำเป็นภาษาอังกฤษต้องได้รับอนุมัติจากอธิบดีก่อน แต่เงินตรายังคงเป็นเงินตราไทย โดยทั่วไปใบกำกับภาษีมี 2 รูปแบบ ดังนี้ ใบกำกับภาษีเต็มรูปและใบกำกับภาษีแบบย่อ ผู้ที่มีหน้าที่ออกใบกำกับภาษี ได้แก่

- (1) ผู้ประกอบการจดทะเบียน
- (2) ผู้ประกอบการที่ได้รับยกเว้นการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม ต่อมาได้จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มชั่วคราว
- (3) ผู้ประกอบการจดทะเบียนที่มีตัวแทนทำการแทน ถ้าต้องการให้ตัวแทนออกใบกำกับภาษีในนามของตน
- (4) ผู้ทอดตลาดที่ไม่ใช่ส่วนราชการ ซึ่งขายทรัพย์สินของผู้ประกอบการจดทะเบียน

การเก็บรักษา ใบกำกับภาษีให้เรียงตามลำดับและตรงตามรายการในรายงาน พร้อมทั้งให้เก็บรักษาสำเนาใบกำกับภาษีไว้ ณ สถานที่ประกอบการที่จัดทำใบกำกับภาษีไม่น้อยกว่า 5 ปี นับแต่วันที่ได้อื่นแบบแสดงรายการภาษีหรือวันทำรายงาน เมื่อมีการเลิกประกอบกิจการ ผู้ประกอบการจดทะเบียนยังคงมีหน้าที่ต้องจัดเก็บรักษารายงานเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มต่อไปอีกไม่น้อยกว่า 2 ปี นับแต่วันเลิกประกอบกิจการ

การจัดทำรายงานเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม ผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม มีหน้าที่ต้องจัดทำรายงานประเภทต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- รายงานภาษีขาย
- รายงานภาษีซื้อ
- รายงานสินค้าและวัตถุดิบ

การยื่นแบบแสดงรายการและนำส่งภาษีมูลค่าเพิ่ม ผู้มีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการและนำส่งภาษีมูลค่าเพิ่ม ได้แก่

- (1) ผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม
- (2) ผู้นำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ
- (3) ผู้จ่ายเงินที่จ่ายค่าซื้อสินค้าหรือค่าบริการให้แก่ผู้ประกอบการที่อยู่นอกราชอาณาจักร ที่ได้เข้ามาประกอบกิจการขายสินค้าหรือให้บริการในราชอาณาจักรเป็นครั้งคราว และไม่ได้จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นการชั่วคราว หรือผู้ประกอบการที่ให้บริการในต่างประเทศและได้มีการใช้บริการในราชอาณาจักร
- (4) ผู้รับโอนสินค้าหรือผู้รับโอนสิทธิในบริการที่ได้เสียภาษีมูลค่าเพิ่มไปแล้วในอัตราร้อยละ 0
- (5) ผู้ทอดตลาดซึ่งขายทรัพย์สินของผู้ประกอบการจดทะเบียน

ประเภทของแบบแสดงรายการและแบบนำส่งภาษีมูลค่าเพิ่ม แบบแสดงรายการภาษีมูลค่าเพิ่ม ใช้แบบ ภ.พ. 30 สำหรับผู้ประกอบการจดทะเบียน โดยคำนวณจากภาษีขายหักภาษีซื้อในแต่ละเดือนภาษีและแบบใบขนสินค้าขาเข้า กำหนดเวลาในการยื่นแบบแสดงรายการและนำส่งภาษีมูลค่าเพิ่ม ให้ยื่นเป็นรายเดือน ภายในวันที่ 15 ของเดือนถัดไป และ ภ.พ. 36 สำหรับผู้จ่ายค่าสินค้าหรือบริการจะเป็นผู้ยื่นภาษีมูลค่าเพิ่มในอัตรา 7% แทน เนื่องจากผู้ขายหรือผู้ให้บริการไม่ได้เข้ามาประกอบกิจการในประเทศไทยผู้จ่ายเงินที่ทำการจ่ายเงินค่าซื้อสินค้า หรือค่าบริการให้แก่ผู้ประกอบการที่อยู่นอกราชอาณาจักรที่ได้เข้ามาประกอบกิจการในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว และไม่ได้จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นการชั่วคราว หรือผู้ประกอบการที่ได้ให้บริการในต่างประเทศ หรือได้มีการใช้บริการนั้นในราชอาณาจักรโดยมีกำหนดว่าจะต้องยื่นไม่เกินวันที่ 7 ของเดือนถัดไป (Revenue Department, 2023)

การหลบหลีกและการหลีกเลี่ยงภาษีมูลค่าเพิ่ม

การเกิดปัญหาของการเสียภาษีอากรส่วนใหญ่เกิดจากการหลบหลีกภาษีและหลีกเลี่ยงภาษี ซึ่งคำนิยามของการหลบหลีกภาษีอากรและการหลีกเลี่ยงภาษีอากรมีหลากหลายคำนิยาม แต่คำนิยามที่น่าสนใจ ได้แก่ Trachutham (2016) ระบุว่า การหลบหลีกภาษีอากร คือ การที่ผู้เสียภาษีพยายามหาวิธีทางที่ทำให้เสียภาษีให้น้อยที่สุดหรือไม่ต้องเสียภาษีอากรเลย แต่การหลีกเลี่ยงภาษีเป็นการใช้วิธีที่ผิดกฎหมายเพื่อทำให้เสียภาษีให้น้อยลงหรือไม่เสียภาษีเลย จึงเป็นความผิดทางอาญาและต้องถูกประเมินภาษี พร้อมเบี้ยปรับและเงินเพิ่มโดยมีโทษทั้งทางแพ่งและทางอาญา

ในกรณีของภาษีมูลค่าเพิ่ม Longsakul (2007) การหลีกเลี่ยงภาษีมูลค่าเพิ่มตามการศึกษาของ มีสาเหตุดังนี้

- โอกาสน้อยในการจับได้ว่าหลีกเลี่ยงภาษี เนื่องจากการตรวจสอบภาษีขึ้นอยู่กับงบประมาณ จำนวนเจ้าหน้าที่ปริมาณงาน รายละเอียดในการตรวจสอบ และเกณฑ์ที่ใช้ในการตรวจสอบ การที่มีปริมาณงานในการตรวจสอบ และการปราบปรามการหลีกเลี่ยงภาษีต้องมีต้นทุนจำนวนมาก และใช้ระยะเวลานาน ดังนั้นกรมสรรพากรจึงไม่สามารถตรวจสอบภาษีอากรได้ทุกราย จึงเปิดโอกาสให้กับผู้ประกอบการที่ต้องการหลีกเลี่ยงภาษีให้มามากขึ้น
- บทลงโทษในการหลีกเลี่ยงภาษีต่ำ การกำหนดบทลงโทษเกี่ยวกับการหลบหนีภาษีที่ต่ำ ทำให้ผู้ประกอบการมีโอกาสที่หลีกเลี่ยงภาษีมากขึ้น เพราะไม่เกรงกลัวในการหลบหนีภาษี ดังนั้นกรมสรรพากรต้องมีการตรวจสอบการหลบหนีภาษีให้มีความละเอียดรอบคอบมากขึ้นเพื่อไม่ให้รายได้ของรัฐบาลสูญเสียไปเป็นจำนวนมาก
- ระบบกฎหมายมีช่องโหว่มาก ทำให้ผู้ประกอบการที่ไม่ต้องการเสียภาษีหาช่องทางในการเสียภาษีให้น้อยที่สุดหรือไม่เสียภาษีเลย ดังนั้นกรมสรรพากรควรมีการแก้ไขกฎหมายให้มีความรัดกุมมากขึ้น แต่บางครั้งการแก้ไขกฎหมายมีความล่าช้าส่งผลให้รัฐบาลเสียรายได้ในระหว่างรอกฎหมายฉบับสมบูรณ์

นอกจากนั้น Longsakul (2007) ได้ยกตัวอย่างการหลีกเลี่ยงภาษีมูลค่าเพิ่ม ดังนี้

- การหลีกเลี่ยงไม่จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม ผู้ประกอบการรายย่อยหรือธุรกิจขนาดเล็กมีรายได้จากการขายสินค้าหรือให้บริการเกิน 1.8 ล้านบาท ต่อปี ไม่สนใจในการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มเข้าสู่ระบบภาษี ส่งผลให้รัฐบาลสูญเสียรายได้เป็นจำนวนมาก
- การขายสินค้าหรือการให้บริการหลายทอด ส่วนใหญ่เกิดจากการซื้อสินค้าในประเทศและมีการส่งออกสินค้าออกไปนอกประเทศ เนื่องจากซื้อสินค้าในประเทศต้องเสียภาษีซื้อ ร้อยละ 7 แต่ขายสินค้าไปต่างประเทศซึ่งไม่ได้มีการส่งออกสินค้าจริง เสียภาษี ร้อยละ 0 ดังนั้นจึงมาขอคืนภาษีมูลค่าเพิ่มอันเป็นเท็จส่งผลให้รัฐบาลสูญเสียรายได้เป็นจำนวนมาก
- การเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มเสร็จสิ้นแล้ว แต่มิได้นำส่งรัฐบาล ตัวอย่างเช่นการที่ผู้ประกอบการมียอดขายจำนวนมาก แต่แสดงในแบบแสดงรายการภาษีมูลค่าเพิ่ม (ภ.พ.30) ด้วยยอดขายที่น้อยกว่าความเป็นจริง ส่งผลให้รัฐบาลได้รับภาษีไม่ครบถ้วน

■ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในอดีตที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาของภาษีมูลค่าเพิ่มนั้นมีมากมาย ดังต่อไปนี้

Chuasarn (2006) ศึกษาเกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม สำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง โดยการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ถึงปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปางและเพื่อหาแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง โดยใช้การสัมภาษณ์เป็นแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการนิติบุคคลและบุคคลธรรมดาที่จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มในเขตท้องที่สรรพากรพื้นที่ลำปางจำนวน 100 รายและกลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในทีมกำกับดูแลผู้เสียภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปางจำนวน 41 ราย โดยผลการศึกษาพบว่าผู้ประกอบการและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานมีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีมูลค่าเพิ่มตามประมวลรัษฎากรมากที่สุด โดยผู้ประกอบการมีปัญหาเกี่ยวกับการคำนวณเบี้ยปรับ เงินเพิ่ม ข้อกฎหมายมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยและการเผยแพร่ข่าวสารที่เน้นเผยแพร่ความรู้มากกว่าการสร้างความเข้าใจ ส่วนเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานมีปัญหาเกี่ยวกับการตีความของกฎหมายที่แตกต่างกันของเจ้าหน้าที่และผู้ประกอบการ

Srisawat (2009) ศึกษาความรู้ความเข้าใจของผู้ประกอบการเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มของสำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 2 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจของผู้ประกอบการเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม ซึ่งใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 ราย จากผลการศึกษาพบว่าผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการยื่นแบบแสดงรายการภาษีมูลค่าเพิ่มและการจัดทำรายงานที่เกี่ยวข้อง แต่ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทลงโทษ ซึ่งขัดแย้งกับ Kijphuangsuwan (2011) ศึกษาความรู้ความเข้าใจการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มของผู้ประกอบการที่อยู่ในเขตความรับผิดชอบของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ 25 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจการเป็นผู้จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มของผู้ประกอบการที่มีสถานประกอบการตั้งอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร 25 ซึ่งมีการจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลและจำแนกตามข้อมูลองค์กร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นผู้ประกอบการที่จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มที่มีสถานประกอบการอยู่ในเขตบางพลัด เขตตลิ่งชันและเขตทวีวัฒนา จำนวน 380 ราย เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม โดยผลการศึกษาพบว่าผู้ประกอบการจดทะเบียน มีความรู้ความเข้าใจด้านการคำนวณภาษีมูลค่าเพิ่ม การยื่นแบบและการชำระภาษีมากที่สุด แต่ไม่มีความรู้ความเข้าใจในกิจการที่ได้รับการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มมากที่สุด ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลตามข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า ข้อมูลส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ทำให้มีความรู้ความเข้าใจต่างกัน และการวิเคราะห์รายองค์กร พบว่า องค์กรมีรูปแบบที่แตกต่างกันไม่ส่งผลให้ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มแตกต่างกัน

Sampet (2008) ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อมาตรการป้องกันและปราบปรามใบกำกับภาษีปลอม กรณีศึกษาสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร 22 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบ ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการมาตรการป้องกันและปราบปรามใบกำกับภาษีปลอม โดยวิเคราะห์จากเอกสารหลักฐานทางราชการ เอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน และนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสรุปผลได้ว่าปัจจัยที่มีผลต่อมาตรการป้องกันและปราบปรามใบกำกับภาษีปลอมมี 3 ด้าน คือด้านระเบียบวิธีการปฏิบัติงานและข้อกฎหมาย ซึ่งเจ้าหน้าที่มีการตรวจรายชื่อผู้ออกใบกำกับภาษีปลอมบนระบบเครือข่ายราชการ ซึ่งเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพและน่าเชื่อถือ นอกจากนี้ยังมีการสอบยันใบกำกับภาษีเพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นในการออกใบกำกับภาษีว่าไม่เป็นใบกำกับภาษีปลอม อีกทั้งด้านข้อกฎหมาย ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายภาษีมูลค่าเพิ่ม เนื่องจากกฎหมายมีความยุ่งยาก ซับซ้อน ทำให้ผู้ประกอบการหลีกเลี่ยงภาษีมูลค่าเพิ่ม ดังนั้นควรมีการแก้และพัฒนากฎหมายให้มีความเข้าใจง่ายมากขึ้นและบทลงโทษทั้งทางแพ่ง

และอาญาเกี่ยวกับการออกใบกำกับภาษีปลอมยังไม่รุนแรงมากนัก ดังนั้นควรมีการเพิ่มบทลงโทษให้มากขึ้น และด้านการบริหารจัดการภาษี เกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ใหม่ ไม่มีประสบการณ์ในการทำงาน และไม่มีอำนาจในการควบคุมการออกใบกำกับภาษีในแต่ละทอด ทำให้จัดเก็บภาษีไม่ครบถ้วน ดังนั้นจึงควรมีการพัฒนาความรู้ให้แก่เจ้าหน้าที่บรรจุใหม่และปรับปรุงกฎหมายให้มีอำนาจในการปราบปรามผู้ที่ทำผิดกฎหมายให้เข้มงวดมากขึ้น เช่นเดียวกับ Manakul (2010) ที่ได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์ประมวลรัษฎากรที่เกี่ยวกับใบกำกับภาษีปลอมซึ่งวิเคราะห์ควบคู่ไปกับกลไกภาษีมูลค่าเพิ่มที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และได้ศึกษาโทษตามกฎหมายทั้งทางแพ่งและอาญา นอกจากนี้ได้นำกฎหมายภาษีมูลค่าเพิ่มของไทยมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับกฎหมายไทยเพื่อเป็นแนวทางในการเสนอแก้ปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายต่อไป

Yaran (2005) ศึกษาปัญหาการเสียภาษีของสหกรณ์ที่จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มในจังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางปฏิบัติในการเสียภาษีอากร โดยใช้แบบสอบถามจากผู้ปฏิบัติงานสหกรณ์ จำนวน 11 ราย และเจ้าหน้าที่กรมสรรพากร จำนวน 3 ราย ผลการศึกษาสรุปว่า จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรพบมีปัญหาที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งคือการแจ้งยอดขายไม่ครบถ้วน สินค้าขาดจากรายงานและวัตถุดิบ และไม่จัดทำรายงานภาษีและรายงานสินค้าและวัตถุดิบ ดังนั้นจึงต้องมีการกำหนดนโยบายในการให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการตรวจนับสินค้าคงเหลือ เพื่อประเมินความครบถ้วนของรายงานสินค้าคงเหลือเพื่อจะได้จัดทำรายงานสินค้าและวัตถุดิบให้ถูกต้อง เช่นเดียวกับ Laijaroenwat (2008) ศึกษาเรื่องปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตามประมวลรัษฎากร : กรณีศึกษาสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร 9 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสาเหตุที่ทำให้ความผิดตามประมวลรัษฎากร ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตามประมวลรัษฎากรเพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตามประมวลรัษฎากร โดยการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกของบุคลากรในหน่วยงานของกรมสรรพากร จำนวน 5 ราย และผู้เสียภาษีที่กระทำความผิด จำนวน 5 ราย ผลการศึกษาพบว่า การกระทำความผิดตามประมวลรัษฎากรเกิดจากการที่แต่ละคนมีการตีความหมายของประมวลรัษฎากรที่แตกต่างกัน ทำให้มีแนวทางในการประเมินภาษีต่างกัน ผู้เสียภาษีจึงใจในการหลีกเลี่ยงภาษี ไม่เข้าใจกฎหมาย ไม่ให้ความร่วมมือแก่เจ้าพนักงานในการตรวจสอบ สำหรับปัญหาและอุปสรรคคือเจ้าหน้าที่กรมสรรพากรและผู้เสียภาษีมีความเข้าใจในประมวลรัษฎากรที่แตกต่างกัน จึงทำให้มีความเข้าใจที่ต่างกัน ดังนั้นควรมีการปรับปรุงกฎหมายประมวลรัษฎากรให้เข้าใจง่ายมากขึ้น และเช่นเดียวกับ Sophapong et al., (2017) ศึกษาปัจจัยและแนวทางการป้องกันการหนีภาษีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัย รูปแบบพฤติกรรม และแนวทางป้องกันการหนีภาษีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งใช้กลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ ผู้จัดการบัญชีของบริษัทที่จดทะเบียน จำนวน 330 บริษัท และผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านบัญชีและภาษีอากรจำนวน 8 ท่าน ผลการวิจัยพบว่ามีหลายปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อภาษีอย่างมีนัยสำคัญ เช่น ความเป็นธรรมของระบบภาษี การบังคับใช้กฎหมาย และการบริหารจัดการภาครัฐ ส่วนรูปแบบพฤติกรรมการหนีภาษีมากที่สุดคือรายได้ไม่ครบถ้วน การทำนิติกรรมเท็จ นอกจากนี้มีแนวทางในการป้องกันการหนีภาษีได้แก่ รัฐบาลต้องยกเลิกมาตรการการส่งเสริมการลงทุนที่ให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีทั้งหมด รัฐบาลต้องนำแนวคิดธรรมาภิบาลมาใช้และรัฐบาลต้องจัดตั้งองค์กรวิชาการเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับด้านภาษีให้มากขึ้น

Abdata (2013) ศึกษาเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มและปัญหาเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีในโซนจิมมา โดยเน้นการระบุและประเมินปัญหาการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยใช้แบบสอบถามแล้วนำมาวิเคราะห์ พบว่า มีปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม ได้แก่ ความไม่มีประสิทธิภาพของผู้เสียภาษี ความตระหนักรู้ของผู้เสียภาษี การมีผู้ที่จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มที่มากเกินไป การที่ผู้จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มออกใบกำกับภาษีที่ผิดกฎหมายและการที่เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรไม่เข้มงวดในติดตามผลเกี่ยวกับการหลีกเลี่ยงภาษีมูลค่าเพิ่ม ดังนั้นจึงมีวิธีในการแก้ปัญหาดังกล่าว ได้แก่

ให้ความรู้เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มแก่ผู้เสียภาษีให้เพิ่มมากขึ้น ให้มีการจัดสัมมนา ให้มีผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษีที่คอยให้คำแนะนำอย่างทันทั่วทั้งที่ แนะนำให้ผู้เสียภาษีจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มเมื่อมีรายได้ถึงเกณฑ์ที่กำหนด มีระบบการจัดเก็บภาษีที่มีคุณภาพและมีกระบวนการสืบสวนสอบสวนผู้ที่กระทำความผิดเกี่ยวกับการหลีกเลี่ยงภาษีอากรให้ดียิ่งขึ้น เช่นเดียวกับ Sharma (2014) ศึกษาการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มในโพทศารา โดยเน้นการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยมีการควบคุมเกี่ยวกับการหลีกเลี่ยงภาษีและการทุจริตเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม ซึ่งส่วนใหญ่เกิดขึ้นจากผู้เสียภาษี จึงมีความท้าทายในการวางนโยบายให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ตัวอย่างของปัญหาและแนวทางแก้ไข เช่น ไม่มีความตระหนักเกี่ยวกับการจัดทำใบกำกับภาษีให้ถูกต้องเพื่อที่จะสามารถนำมาเป็นหลักฐานที่ใช้ในการประกอบการยื่นแบบแสดงรายการภาษีมูลค่าเพิ่ม มีกฎหมายที่ไม่เข้มงวดเพียงพอที่จะบังคับใช้กับผู้หลีกเลี่ยงภาษีอากร มีเทคโนโลยีในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มที่ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ และการทุจริตที่เกิดขึ้นซ้ำๆ จากผู้ประกอบการที่จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม ดังนั้นจึงมีคำแนะนำในการปรับปรุงเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ได้แก่ การให้ความรู้ด้านภาษีอากรแก่ผู้เสียภาษีให้มีความเข้าใจที่ถูกต้อง ให้คำแนะนำสำหรับผู้ประกอบการที่มีรายได้ถึงเกณฑ์ที่ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มให้เข้าสู่ระบบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม และควรมีมาตรการในการควบคุมผู้ที่ต้องการหลีกเลี่ยงภาษีอย่างเข้มงวดเพื่อไม่ให้รัฐสูญเสียผลประโยชน์ไปมากกว่านี้

Markos (2010) ศึกษาเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มและประสิทธิภาพของการจัดเก็บภาษี โอกาสและความท้าทายในยุโรป เพื่อศึกษาว่ามีการบริหารจัดการเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มอย่างไร และการจัดเก็บภาษี มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากน้อยแค่ไหน โดยการสุ่มผู้เสียภาษีจำนวน 120 คน และเจ้าหน้าที่กรมสรรพากร จำนวน 20 คน เพื่อให้ทำแบบสอบถาม และใช้ผลของแบบสอบถามมาวิเคราะห์ สรุปผลได้ว่า บางกิจการไม่ได้มีการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มทั้งที่มีรายได้ถึงเกณฑ์ที่กำหนด ทำให้กรมสรรพากรเก็บภาษีไม่ครบถ้วน โอกาสและความท้าทายในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มคือการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของผู้เสียภาษี โดยการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มให้ถูกต้องมากขึ้น ได้แก่ การมีระบบการจัดเก็บภาษีที่ดีที่มีคุณภาพมีการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการจัดเก็บภาษี สร้างการตระหนักในการเสียภาษีให้แก่ประชาชน ให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการเกี่ยวกับการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มเมื่อมีรายได้ถึงเกณฑ์ที่กำหนด และมีการจัดการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับด้านภาษีอากรเพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง และ Fentaw (2020) ได้ศึกษาการจัดเก็บภาษีในเอธิโอเปีย ว่ามีความท้าทายในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มซึ่งเป็นภาษีทางอ้อมและเป็นรายได้หลัก โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ประกอบการที่จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม และได้จัดทำแบบสอบถามหลังจากนั้นนำผลมาวิเคราะห์ พบว่ามีความท้าทายในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มในประเทศเอธิโอเปีย โดยมีปัญหาต่างๆ มากมาย ได้แก่ การออกไปกำกับภาษีและใบเสร็จรับเงิน การตรวจสอบงบการเงินไม่เสร็จตามที่กำหนด และการนำเทคโนโลยีที่ยังไม่ทันสมัยมาปรับใช้ในการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม ซึ่งมีวิธีการแก้ไขปัญหาโดยการจัดหาทรัพยากรที่อำนวยความสะดวกให้มีการเสียภาษีได้ง่ายยิ่งขึ้น การฝึกทักษะของพนักงานในระยยะสั้นและระยยะยาวโดยการจัดอบรมให้แก่พนักงานให้มีความรู้ด้านภาษีมากขึ้น งบการเงินควรได้รับการตรวจสอบโดยผู้สอบบัญชีภาษีอากรอย่างตรงเวลา และการปรับปรุงและพัฒนาระบบการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มโดยนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดเก็บรายการใบกำกับภาษี และจัดเก็บข้อมูลยอดขายให้ครบถ้วนมากขึ้น เช่นเดียวกับ Al-Shammari et al. (2021) ศึกษาความท้าทายของการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มในอิหร่าน เนื่องจากระบบการจัดเก็บภาษีในปัจจุบันยังไม่มีประสิทธิภาพ เกิดปัญหาต่างๆ มากมาย ดังนั้นจึงมีความท้าทายที่จะนำระบบภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้ ได้แก่ การสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้เสียภาษีในการประเมินตนเอง เมื่อมีรายได้ถึงเกณฑ์ที่กำหนด ต้องมีการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มและยื่นแบบแสดงรายการภาษีมูลค่าเพิ่ม การให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับกฎหมายภาษีอากรต้องเป็นภาษาที่เข้าใจได้ง่าย ชัดเจน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง เพื่อที่จะให้ผู้เสียภาษีมีความรู้ความเข้าใจและยื่นแบบเสียภาษีให้ถูกต้อง การพัฒนาระบบการจัดเก็บภาษี

ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และการจัดเก็บภาษีโดยนำเทคโนโลยีมาช่วยในการบันทึกข้อมูลได้มีความแม่นยำและรวดเร็วยิ่งขึ้น นอกจากนี้เช่นเดียวกับ Pandey (2021) ศึกษาเกี่ยวกับความท้าทายและโอกาสในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มในเนปาล เพื่อวิเคราะห์ความท้าทายที่จะเกิดขึ้นกับรัฐบาลและผู้เสียภาษีในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม ได้แก่ การไม่รายงานยอดขาย เอกสารประกอบการยื่นแบบแสดงรายการภาษีมูลค่าเพิ่ม (ใบกำกับภาษี) ยื่นไว้ต่ำไป ระบบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม ล้มเหลว ระบบการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มแต่ไม่ได้รับเงินจริง และการขอคืนภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นเท็จ โดยนำภาษีซื้อมาจากภาษีขายแต่ภาษีซื้อดังกล่าวไม่ใช่ภาษีซื้อที่สามารถนำมาหักออกจากภาษีขายได้ แต่รัฐบาลมีการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยมีการพัฒนา บรรเทาความยากจน และส่งเสริมการให้บริการแก่ประชาชนให้มากขึ้นโดยให้ความรู้เกี่ยวกับภาษี การจัดอบรมและการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ประชาชนมีความตระหนักในการเสียภาษี เพื่อที่จะได้นำเงินภาษีดังกล่าว มาพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

Bari et al. (2022) ศึกษาเกี่ยวกับการปรับปรุงการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มให้ดียิ่งขึ้น โดยนำเสนอการจัดเก็บ ภาษีมูลค่าเพิ่มของประเทศบังคลาเทศ โดยจัดเก็บรายได้จากภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นหลักเพื่อใช้ในการพัฒนาประเทศ รัฐบาล มีการจัดเก็บภาษีหลายอัตราเพื่อช่วยผู้ที่มีรายได้น้อยหรือผู้ที่เพิ่งเริ่มต้นทำธุรกิจ แต่ผู้ประกอบการขนาดใหญ่หาโอกาส โดยใช้ช่องว่างเพื่อหลีกเลี่ยงภาษี รัฐบาลจึงมีนโยบายในการปรับปรุงกฎหมายภาษีอากรให้มีความเข้มงวดมากขึ้น และมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดเก็บซึ่งช่วยให้เก็บภาษีได้แม่นยำมากยิ่งขึ้น และลดการหลีกเลี่ยงภาษีได้ เป็นอย่างดี เทคโนโลยีที่นำมาใช้ เช่น การจ่ายภาษีผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์และการปรับปรุงระบบให้มีการคืนภาษีให้รวดเร็ว มากขึ้น นอกจากนี้ในปัจจุบันมีการทำธุรกรรมขายสินค้าทางออนไลน์ ผ่านเฟสบุ๊ค มากขึ้นทำให้มีแนวโน้มในการหลีกเลี่ยง ภาษีมากขึ้น ดังนั้นการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการตรวจจับธุรกรรมการค้าขายจะช่วยให้การจัดเก็บภาษีได้ครบถ้วนมากขึ้น โดยรัฐบาลมีการช่วยวางระบบการจัดเก็บภาษีและสนับสนุนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสำหรับพื้นที่ที่เครือข่ายยังไม่ถึง

ทั้งนี้จากการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิด กฎหมายภาษีอากร และการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องสามารถ สรุปได้ว่า ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับภาษีมูลค่าเพิ่มที่เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก โดยมีความสำคัญของปัญหาที่แตกต่างกัน ดังนั้น จึงเป็นความท้าทายของนักตรวจสอบภาษีในการจัดลำดับความสำคัญก่อนและหลัง พร้อมหาแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยนักตรวจสอบภาษีอากรต้องมีความรู้ด้านภาษีอย่างถ่องแท้และอัปเดตกฎหมายภาษีอากรต่อเนื่อง รวมถึงประชาสัมพันธ์ ให้ผู้ประกอบการได้เข้าใจเพื่อจะได้ปฏิบัติตามกฎหมายภาษีอากรอย่างถูกต้อง เพื่อเป็นการลดปัญหาที่เกิดจากภาษีมูลค่า เพิ่มให้น้อยลงส่งผลให้รัฐบาลจัดเก็บภาษีได้มากขึ้นเพื่อจะได้นำภาษีดังกล่าวมาพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

■ วิธีการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยเก็บข้อมูลระหว่างเดือนพฤศจิกายน ถึง ธันวาคม 2565 โดยแบบสอบถามนี้ได้พัฒนามาจากประมวลรัษฎากร ระเบียบการตรวจปฏิบัติการและระเบียบการออกหมายเรียกตามประมวลรัษฎากร การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบทางด้านภาษีมูลค่าเพิ่ม งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในอดีต รวมทั้งประสบการณ์ของผู้เขียน นอกจากนี้แบบสอบถามนี้ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิจากนักตรวจสอบภาษีชำนาญการ นักตรวจสอบภาษีชำนาญการพิเศษจากกรมสรรพากร และนักวิชาการ จำนวนทั้งสิ้น 3 ราย แบบสอบถามประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับภาษีมูลค่าเพิ่มและส่วนที่ 3 วิธีการแก้ไขปัญหา โดยการเก็บข้อมูลในส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 ใช้การสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) สำหรับส่วนที่ 2 มี 5 ระดับ ได้แก่ ปัญหาอยู่ในระดับสูงที่สุด ปัญหาอยู่ในระดับสูง ปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาอยู่ในระดับต่ำ และปัญหาอยู่ในระดับต่ำที่สุด และส่วนที่ 3 มี 5 ระดับ ได้แก่ ควรให้ความสำคัญสูงสุด ควรให้ความสำคัญสูง ควรให้ความสำคัญปานกลาง ควรให้ความสำคัญต่ำ และควรให้ความสำคัญต่ำที่สุด การศึกษาครั้งนี้ไม่ทราบถึงขนาดและสัดส่วนของประชากรทั้งหมด จึงใช้สูตรหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Cochran (1977) โดยได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 385 ตัวอย่าง ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยใช้วิธีการส่งแบบสอบถามผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ Line , Facebook และ Instagram เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ตอบแบบสอบถาม และทำการรวบรวมข้อมูลผ่านทาง Google Form ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูล มีลักษณะดังนี้

การวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่ออธิบายถึงคุณลักษณะของข้อมูลที่เก็บรวบรวม ได้แก่ ร้อยละ ความถี่ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์การทำงาน ตำแหน่ง ทุนจดทะเบียนและประเภทธุรกิจ ที่มีต่อปัญหาเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม และแนวทางในการแก้ไข โดยมีการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยมีดังนี้ ค่าเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง ควรให้ความสำคัญต่ำที่สุด ค่าเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง ควรให้ความสำคัญต่ำ ค่าเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง ควรให้ความสำคัญปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึง ควรให้ความสำคัญสูง และค่าเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง ควรให้ความสำคัญสูงสุด การวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงอนุมาน เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่ออธิบายลักษณะของสิ่งที่ต้องการศึกษาแล้วสามารถอ้างอิงไปยังกลุ่มประชากร โดยเปรียบเทียบตัวแปร 2 ตัวที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent Sample T-Test) และใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ในการหาความแตกต่างของข้อมูลที่มีมากกว่า 2 กลุ่ม โดยใช้วิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดในการทดสอบที่ละคู่ของความสัมพันธ์ ซึ่งการทดสอบสมมติฐานมีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.05

■ ผลการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติเชิงพรรณนา

จากการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามและนำมาประมวลผลทางสถิติ โดยผลการตอบกลับแบบสอบถามมีทั้งหมดทั้งสิ้น 150 ชุด คิดเป็นร้อยละ 38.96 ซึ่งสามารถอธิบายผลการวิเคราะห์ จากข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการให้ความสำคัญของปัญหาที่เกี่ยวข้องกับ ภาษีมูลค่าเพิ่มและแนวทางในการแก้ไขปัญหามูลค่าเพิ่ม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การศึกษาส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละเกี่ยวกับ ข้อมูลทางประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ตำแหน่งปัจจุบัน ประเภทธุรกิจและทุนจดทะเบียน ตามที่ปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อายุ 21 – 30 ปี จำนวน 82 ราย คิดเป็นร้อยละ 54.67 และรองลงมามีอายุ 31 – 40 ปี และ 41 – 50 ปี จำนวน 26 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.33 ซึ่งส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 92 ราย คิดเป็นร้อยละ 61.33 และจบการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 58 ราย คิดเป็นร้อยละ 38.67 โดยมีประสบการณ์การทำงานส่วนใหญ่ 1 – 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 42 รองลงมามีประสบการณ์การทำงาน 6 – 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.33 ทั้งนี้อาชีพในปัจจุบันส่วนใหญ่คือนักตรวจสอบภาษีจำนวน 51 ราย คิดเป็นร้อยละ 34 รองลงมา เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจำนวน 32 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.33

นอกจากนี้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จำนวน 74 ราย ทำธุรกิจอื่นๆ นอกเหนือจากเจ้าของคนเดียว ห้างหุ้นส่วน และบริษัทจำกัด คิดเป็นร้อยละ 49.33 รองลงมาเป็นบริษัทจำกัดจำนวน 62 ราย คิดเป็นร้อยละ 41.33 และส่วนใหญ่ จำนวน 92 ราย ทำงานในบริษัทที่ไม่มีทุนจดทะเบียน คิดเป็นร้อยละ 61.33 รองลงมามีทุนจดทะเบียน 1 – 10 ล้านบาท จำนวน 32 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.33

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างโดยการแจกแจงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
1. อายุ		
21 - 30 ปี	82	54.67
31 - 40 ปี	26	17.33
41 - 50 ปี	26	17.33
51 - 60 ปี	11	7.33
มากกว่า 60 ปี	5	3.33
รวม	150	100.00
2. ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	92	61.33
สูงกว่าปริญญาตรี	58	38.67
รวม	150	100.00
3. ประสบการณ์การทำงาน		
1-5 ปี	63	42.00
6 - 10 ปี	35	23.33
11 - 15 ปี	12	8.00
16 - 20 ปี	12	8.00
มากกว่า 20 ปี	28	18.67
รวม	150	100.00
4. อาชีพ		
นักบัญชี	30	20.00
ผู้สอบบัญชี	32	21.33
เจ้าของกิจการ	2	1.33
นักตรวจสอบภาษี	51	34.00
อื่นๆ	35	23.33
รวม	150	100.00
5. ประเภทธุรกิจ		
เจ้าของคนเดียว	10	6.67
ห้างหุ้นส่วน	4	2.67
บริษัทจำกัด	62	41.33
อื่นๆ	74	49.33
รวม	150	100.00

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างโดยการแจกแจงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
6. ทุนจดทะเบียน		
ไม่มี	92	61.33
1 - 10 ล้านบาท	32	21.33
11 - 20 ล้านบาท	3	2.00
21 - 30 ล้านบาท	4	2.67
มากกว่า 30 ล้านบาท	19	12.67
รวม	150	100.00

การวิเคราะห์ระดับการให้ความสำคัญต่อปัญหาภาษีมูลค่าและแนวทางการแก้ไข

การศึกษาส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์ระดับการให้ความสำคัญต่อปัญหาที่เกี่ยวข้องกับภาษีมูลค่าเพิ่มและแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (x) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) รวมทั้งให้ความหมายของค่าเฉลี่ยว่าอยู่ในระดับใด

ตารางที่ 2 แสดงระดับการให้ความสำคัญเกี่ยวกับปัญหาที่เกี่ยวข้องกับภาษีมูลค่าเพิ่ม

ด้านผู้จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาภาษีมูลค่าเพิ่ม ด้านผู้จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม ที่มีความสำคัญมากที่สุดในเรื่องผู้ประกอบการกระจายรายได้ไปยังบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อไม่ให้รายได้รวมเกิน 1.8 ล้านบาท โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.96 (SD = 1.08) รองลงมาคือผู้ประกอบการไม่ได้นำรายได้ประจำและรายได้เสริมมารวมกัน หากรวมกันมีรายได้รวมเกิน 1.8 ล้านบาทต่อปี โดยมีค่าเฉลี่ย 3.75 (SD = 1.06) และเรื่องที่มีความสำคัญน้อยที่สุดคือ ผู้ประกอบการมีสถานประกอบการหลายสาขา แต่ไม่ได้นำรายได้ทุกสาขามารวมกัน หากรวมกันแล้วจะมีรายได้เกิน 1.8 ล้านบาทต่อปี โดยมีค่าเฉลี่ย 3.65 (SD = 1.77)

ด้านใบกำกับภาษี ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาภาษีมูลค่าเพิ่ม ด้านใบกำกับภาษีที่มีความสำคัญมากที่สุดในเรื่อง การขายสินค้าโดยไม่ออกใบกำกับภาษีให้ลูกค้า ถ้าลูกค้าต้องการใบกำกับภาษีต้องจ่ายเงินเพิ่มขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ย 3.74 (SD = 1.17) รองลงมาคือ การซื้อใบกำกับภาษี โดยมีค่าเฉลี่ย 3.61 (SD = 1.24) และเรื่องที่มีความสำคัญน้อยที่สุดคือการออกใบกำกับภาษีต่ำกว่าราคาจริง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.35 (SD = 1.19)

ด้านการยื่นแบบแสดงรายการภาษีมูลค่าเพิ่มและการจัดทำรายงานภาษีมูลค่าเพิ่ม ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาภาษีมูลค่าเพิ่ม ด้านการยื่นแบบแสดงรายการภาษีมูลค่าเพิ่มและการจัดทำรายงานภาษีมูลค่าเพิ่ม ที่มีความสำคัญมากที่สุดในเรื่องผู้ประกอบการจงใจหลีกเลี่ยงทั้งภาษีซื้อและภาษีขาย เพื่อให้การซื้อขายสินค้าอยู่นอกระบบและ ตรวจสอบยาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.79 (SD = 1.08) รองลงมาคือผู้ประกอบการมีรายรับจากการขายสินค้าจริง แต่ได้นำใบกำกับภาษีที่ผู้ซื้อสินค้าไม่ตรงกับใบกำกับภาษีขายให้ผู้ประกอบการที่ต้องการใบกำกับภาษี เพื่อขอคืนภาษีจากรัฐหรือให้เสียภาษีลดลง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.61 (SD = 1.13) และเรื่องที่มีความสำคัญน้อยที่สุดคือการจัดทำใบกำกับภาษีขึ้นมา 2 ชุดเหมือนกัน ทำให้ผู้ขายสามารถหลบยอดภาษีจากใบกำกับภาษีขายอีกใบหนึ่งได้ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.41 (SD = 1.21)

ด้านปัญหาการตรวจสอบภาษี ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาภาษีมูลค่าเพิ่ม ด้านปัญหาการตรวจสอบภาษี ที่มีความสำคัญมากที่สุดในเรื่องข้อมูลของบริษัทที่มีจำนวนมาก และไม่ได้มีการส่งไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ให้กับกรมสรรพากรทำให้การตรวจสอบภาษีล่าช้า โดยมีค่าเฉลี่ย 3.84 (SD = 1.04) รองลงมาคือการไม่จัดทำรายงานสินค้าคงเหลือและวัตถุดิบ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.75 (SD = 0.94) และเรื่องที่มีความสำคัญน้อยที่สุดคือผู้ประกอบการไม่นำส่งรายการเคลื่อนไหวทางการเงินให้สรรพากรเพื่อตรวจสอบ กรมสรรพากรจึงต้องออกหมายเรียกธนาคาร ซึ่งเกิดความล่าช้า โดยมีค่าเฉลี่ย 3.71 (SD = 1.03)

ด้านแนวทางการหลีกเลี่ยงภาษีมูลค่าเพิ่ม ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาภาษีมูลค่าเพิ่ม ด้านแนวทางการหลีกเลี่ยงภาษีมูลค่าเพิ่ม ที่มีความสำคัญมากที่สุดในเรื่องการนำใบกำกับภาษีจากรายจ่ายส่วนตัวเพื่อใช้ภาษีซื้อและนำมาตัดจ่ายในบัญชีของบริษัท โดยมีค่าเฉลี่ย 3.92 (SD = 1.05) รองลงมาคือการหลบยอดขายและยอดซื้อโดยผู้ประกอบการมีการตกแต่งบัญชีโดยให้มียอดขายเท่าที่ความต้องการจะเสียภาษี โดยมีค่าเฉลี่ย 3.90 (SD = 1.05) และเรื่องที่มีความสำคัญน้อยที่สุดคือการเปลี่ยนยอดขายให้เป็นเงินกู้ยืมเงินจากกรรมการเพื่อหลบยอดรายได้ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.63 (SD = 1.13)

ตารางที่ 3 แสดงระดับการให้ความสำคัญเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขของภาษีมูลค่าเพิ่ม

ด้านการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขของภาษีมูลค่าเพิ่ม ด้านแนวทางการหลีกเลี่ยงภาษีมูลค่าเพิ่ม ที่มีความสำคัญมากที่สุดในเรื่องการแนะนำหลักเกณฑ์แก่ผู้ประกอบการที่ได้รับการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม หรือไม่ต้องจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มเพื่อที่จะได้นำรายได้อื่นๆมาคำนวณภาษีมูลค่าเพิ่มได้ถูกต้อง โดยมีค่าเฉลี่ย 4.27 (SD = 0.75) รองลงมาเคร่งครัดในการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยตรวจสอบว่าบริษัทมีการประกอบกิจการอย่างแท้จริง โดยมีค่าเฉลี่ย 4.24 (SD = 0.73) และเรื่องที่มีความสำคัญน้อยที่สุดคือการศึกษเกี่ยวกับขั้นตอนในการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม เพื่อให้สามารถจดทะเบียนได้อย่างถูกต้อง โดยมีค่าเฉลี่ย 4.09 (SD = 0.81)

ด้านการตรวจสอบภาษี ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขของภาษีมูลค่าเพิ่ม ด้านการตรวจสอบภาษี ที่มีความสำคัญมากที่สุดในเรื่องการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการตรวจสอบภาษี การหลีกเลี่ยงภาษี และการหลบหลักภาษีให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ย 4.47 (SD = 0.70) รองลงมาคือการตรวจค้น ยึดอายัดบัญชีและเอกสารหลักฐานสำหรับรายที่มีเจตนาหลีกเลี่ยงภาษีอากร โดยมีค่าเฉลี่ย 4.11 (SD = 0.88) และเรื่องที่มีความสำคัญน้อยที่สุดคือการตรวจนับสินค้าคงเหลือ เพื่อประเมินความครบถ้วนของรายงานสินค้าคงเหลือ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.98 (SD = 0.77)

ด้านการปรับปรุงกฎหมาย ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขของภาษีมูลค่าเพิ่ม ด้านการปรับปรุงกฎหมาย ที่มีความสำคัญมากที่สุดในเรื่องการยกเลิกมาตรการทางภาษีที่เป็นการเอื้อประโยชน์ให้กลุ่มคนบางกลุ่ม โดยมีค่าเฉลี่ย 4.30 (SD = 0.78) รองลงมาคือการกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงภาษีตามประมวลรัษฎากร เป็นความผิดฐานตามพระราชบัญญัติการฟอกเงิน โดยมีค่าเฉลี่ย 4.25 (SD = 0.87) และเรื่องที่มีความสำคัญน้อยที่สุดคือการนำแนวคิดธรรมาภิบาลมาบังคับใช้อย่างจริงจังโดยเฉพาะเรื่องการทุจริต โดยมีค่าเฉลี่ย 4.17 (SD = 0.88)

ด้านการอบรมและประชาสัมพันธ์ ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขของภาษีมูลค่าเพิ่ม ด้านการอบรมและประชาสัมพันธ์ ที่มีความสำคัญมากที่สุดในเรื่องการฝึกอบรมและพัฒนาความรู้เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยมีค่าเฉลี่ย 4.42 (SD = 0.72) รองลงมาคือชี้แจงให้ประชาชนได้ทราบถึงผลกระทบที่เกิดจากการทุจริตภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยมีค่าเฉลี่ย 4.37 (SD = 0.82) และเรื่องที่มีความสำคัญน้อยที่สุดคือการจัดให้มีการจับสลากชิงรางวัลเพื่อจูงใจให้ผู้บริโภคเรียกร้องใบกำกับภาษีจากผู้ประกอบการขายสินค้าหรือบริการ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.81 (SD = 1.10)

ตารางที่ 2 ระดับการให้ความสำคัญของปัญหาเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม

ปัญหาเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม	ระดับการให้ความสำคัญ (ร้อยละ)					ระดับการให้ความสำคัญ		
	ต่ำที่สุด	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูงมาก	\bar{X}	SD	ความหมาย
1. ผู้จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม								
1.1 ผู้ประกอบการที่เป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลขนาดเล็กมีความคิดว่าเป็นต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม	6.67	6.67	20.67	39.33	26.67	3.73	1.13	สูง
1.2 ผู้ประกอบการมีสถานประกอบการหลายสาขา แต่ไม่ได้นำรายได้ทุกสาขามารวมกัน หากรวมกันแล้วจะมีรายได้เกิน 1.8 ล้านบาทต่อปี	8.67	6.67	20.00	40.67	24.00	3.65	1.17	สูง
1.3 ผู้ประกอบการไม่ได้นำรายได้ประจำและรายได้เสริมมารวมกัน หากรวมกันมีรายได้รวมเกิน 1.8 ล้านบาทต่อปี	5.33	6.67	19.33	44.67	24.00	3.75	1.06	สูง
1.4 ผู้ประกอบการกระจายรายได้ไปยังบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อไม่ให้รายได้รวมเกิน 1.8 ล้านบาท	4.00	6.00	18.00	34.00	38.00	3.96	1.08	สูง
ภาพรวม						3.77	0.91	สูง
2. ใบกักภาษี								
2.1 การขายสินค้าโดยไม่ออกใบกักภาษีให้ลูกค้า ถ้าลูกค้าต้องการใบกักภาษีต้องจ่ายเงินเพิ่มขึ้น	6.00	9.33	20.00	34.00	30.67	3.74	1.17	สูง
2.2 การออกใบกักภาษีขายต่ำกว่าราคาจริง	6.67	18.00	29.33	25.33	20.67	3.35	1.19	สูง
2.3 การซื้อใบกักภาษี	8.00	10.67	23.33	28.67	29.33	3.61	1.24	สูง
2.4 การจดทะเบียนแจ้งสถานประกอบการที่ไม่ได้ประกอบกิจการจริงเพื่อเจตนาออกใบกักภาษีปลอม	9.33	18.67	16.00	24.00	32.00	3.51	1.35	สูง
2.5 การปลอมใบขนสินค้า และใบกักภาษีเพื่อขอลดภาษี	10.00	16.67	19.33	24.67	29.33	3.47	1.33	สูง
ภาพรวม						3.53	1.10	สูง
3. การยื่นแบบแสดงรายการภาษีมูลค่าเพิ่มและการจัดทำรายงานภาษีมูลค่าเพิ่ม								
3.1 ผู้ประกอบการจงใจหลีกเลี่ยงทั้งภาษีซื้อและภาษีขาย เพื่อให้การซื้อขายสินค้าอยู่นอกระบบและ ตรวจสอบยาก	4.67	8.67	17.33	42.00	27.33	3.79	1.08	สูง

ตารางที่ 2 ระดับการให้ความสำคัญของปัญหาเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม (ต่อ)

ปัญหาเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม	ระดับการให้ความสำคัญ (ร้อยละ)					ระดับการให้ความสำคัญ		
	ต่ำที่สุด	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูงมาก	\bar{x}	SD	ความหมาย
3.2 ผู้ประกอบการมีรายรับจากการขายสินค้าจริง แต่ได้นำใบกำกับภาษีที่ผู้ซื้อสินค้าไม่ตรงกับใบกำกับภาษีขายให้ผู้ประกอบการที่ต้องการใบกำกับภาษี เพื่อขอคืนภาษีจากรัฐหรือให้เสียภาษีสลด	5.33	10.67	26.67	32.67	24.67	3.61	1.13	สูง
3.3 การจัดทำใบกำกับภาษีขึ้นมา 2 ชุดเหมือนกัน ทำให้ผู้ขายสามารถหลบยอดภาษีจากใบกำกับภาษีขายอีกใบหนึ่งได้	8.00	14.00	29.33	26.00	22.67	3.41	1.21	สูง
ภาพรวม						3.60	1.01	สูง
4. ปัญหาการตรวจสอบภาษี								
4.1 การตรวจสอบการยื่นแบบแสดงรายการภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยยื่นแบบฯ ทางกระดาษทำให้ตรวจสอบภาษีไม่ครบถ้วน	1.33	9.33	28.67	43.33	17.33	3.66	0.92	สูง
4.2 การไม่จัดทำรายงานสินค้าคงเหลือและวัตถุดิบ	2.67	7.33	21.33	50.00	18.67	3.75	0.94	สูง
4.3 บริษัทส่งเอกสารหลักฐานให้กรมสรรพากรตรวจสอบเป็นสำเนาเอกสารหลักฐาน ซึ่งอาจไม่มีความน่าเชื่อถือในการตรวจสอบ	4.00	16.00	26.67	36.67	16.67	3.46	1.07	สูง
4.4 ข้อมูลของบริษัทมีจำนวนมาก และไม่ได้มีการส่งไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ให้กับกรมสรรพากรทำให้การตรวจสอบภาษีล่าช้า	3.33	7.33	20.67	39.33	29.33	3.84	1.04	สูง
4.5 ผู้ประกอบการไม่นำส่งรายการเคลื่อนไหวทางการเงินให้สรรพากรเพื่อตรวจสอบ กรมสรรพากรจึงต้องออกหมายเรียกธนาคาร ซึ่งเกิดความล่าช้า	4.00	9.33	18.67	47.33	20.67	3.71	1.03	สูง
ภาพรวม						3.68	0.81	สูง
5. แนวทางการหลีกเลี่ยงภาษีมูลค่าเพิ่ม								
5.1 การเปลี่ยนยอดขายให้เป็นเงินกู้ยืมเงินจากกรรมการเพื่อหลบยอดรายได้	5.33	10.67	24.00	35.33	24.67	3.63	1.13	สูง
5.2 การนำใบกำกับภาษีจากรายจ่ายส่วนตัว เพื่อใช้ภาษีซื้อและนำมาตัดจ่ายในบัญชีของบริษัท	4.67	3.33	20.67	38.00	33.33	3.92	1.05	สูง
5.3 การหลบยอดขายและยอดซื้อ โดยผู้ประกอบการมีการตกแต่งบัญชีโดยให้มียอดขายเท่าที่ต้องการจะเสียภาษี	4.67	5.33	16.67	42.00	31.33	3.90	1.05	สูง
5.4 ผู้ประกอบการพยายามดำเนินธุรกิจให้มีความซับซ้อนเพื่อยากแก่การตรวจสอบ เช่น การจ่ายค่าจ้างให้แก่บริษัทในเครือที่อยู่ต่างประเทศโดยเรียกค่าจ้างในอัตราสูง เป็นต้น	7.33	7.33	23.33	40.67	21.33	3.61	1.12	สูง
ภาพรวม						3.77	0.95	สูง

ตารางที่ 3 ระดับการให้ความสำคัญของแนวทางในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม

แนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม	ระดับการให้ความสำคัญ (ร้อยละ)					ระดับการให้ความสำคัญ		
	ต่ำที่สุด	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูงมาก	μ	SD	ความหมาย
1. การจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม								
1.1 เครื่องคิดในการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยตรวจสอบว่าบริษัทมีการประกอบกิจการอย่างแท้จริง		1.33	13.33	45.33	40.00	4.24	0.73	สูงมาก
1.2 การศึกษาเกี่ยวกับขั้นตอนในการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม เพื่อให้สามารถจดทะเบียนได้อย่างถูกต้อง		3.33	18.00	44.67	34.00	4.09	0.81	สูง
1.3 การแนะนำหลักเกณฑ์แก่ผู้ประกอบการที่ได้รับการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม หรือไม่จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มเพื่อที่จะได้นำรายได้มาคำนวณภาษีมูลค่าเพิ่มได้ถูกต้อง		2.67	10.00	44.67	42.67	4.27	0.75	สูงมาก
					ภาพรวม	4.20	0.67	สูง
2. การตรวจสอบภาษี								
2.1 เน้นตรวจสอบผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มที่มีการขอคืนภาษีมูลค่าเพิ่มบ่อยครั้ง โดยไม่มีเหตุอันสมควร	2.67	2.67	16.67	40.67	37.33	4.07	0.94	สูง
2.2 การตรวจค้น ยึดอายัดบัญชีและเอกสารหลักฐานสำหรับรายที่มีเจตนาหลีกเลี่ยงภาษีอากร	1.33	4.00	13.33	45.33	36.00	4.11	0.88	สูง
2.3 การนำเทคโนโลยีมาช่วยในการตรวจสอบภาษี การหลีกเลี่ยงภาษีและการหลบหลีกภาษีให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น		1.33	8.00	33.33	57.33	4.47	0.70	สูงมาก
2.4 การตรวจนับสินค้าคงเหลือ เพื่อประเมินความครบถ้วนของรายงานสินค้าคงเหลือ	0.67	2.67	18.67	54.00	24.00	3.98	0.77	สูง
					ภาพรวม	4.16	0.65	สูง
3. การปรับปรุงกฎหมาย								
3.1 การกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงภาษีตามประมวลรัษฎากร เป็นความผิดฐานตามพระราชบัญญัติการฟอกเงิน	1.33	2.67	12.00	37.33	46.67	4.25	0.87	สูงมาก
3.2 การยกเลิกมาตรการทางภาษีที่เป็นการเอื้อประโยชน์ให้กลุ่มคนบางกลุ่ม		2.67	12.00	38.00	47.33	4.30	0.78	สูงมาก
3.3 การเพิ่มอัตราโทษแก่ผู้กระทำความผิด	4.00	0.67	13.33	35.33	46.67	4.20	0.98	สูง
3.4 การนำแนวคิดธรรมาภิบาลมาบังคับใช้อย่างจริงจังโดยเฉพาะเรื่องการทุจริต	0.67	3.33	17.33	36.00	42.67	4.17	0.88	สูง
					ภาพรวม	4.23	0.72	สูงมาก

ตารางที่ 3 ระดับการให้ความสำคัญของแนวทางในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม (ต่อ)

แนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม	ระดับการให้ความสำคัญ (ร้อยละ)					ระดับการให้ความสำคัญ		
	ต่ำที่สุด	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูงมาก	μ	SD	ความหมาย
4. การอบรมและประชาสัมพันธ์								
4.1 การฝึกอบรมและพัฒนาความรู้เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม		1.33	9.33	35.33	54.00	4.42	0.72	สูงมาก
4.2 การตั้งองค์กรหรือสถาบันวิชาการด้านภาษีเป็นการเฉพาะเพื่อช่วยสร้างความรู้ความเข้าใจและส่งเสริมสนับสนุนนโยบายทางภาษีให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล		2.00	13.33	35.33	49.33	4.32	0.78	สูงมาก
4.3 การดำเนินมาตรการเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม	0.67	0.67	10.67	41.33	46.67	4.33	0.75	สูงมาก
4.4 การชักชวนให้มีการเรียกร้องใบกำกับภาษี หรือใบเสร็จรับเงินจากผู้ประกอบกิจการให้บริการ หรือขายสินค้า	0.67	2.67	12.00	38.67	46.00	4.27	0.82	สูงมาก
4.5 การจัดให้มีการจับสลากชิงรางวัลเพื่อจูงใจให้ผู้บริโภคเรียกร้องใบกำกับภาษีจากผู้ประกอบการขายสินค้าหรือบริการ	5.33	5.33	22.67	36.00	30.67	3.81	1.10	สูง
4.6 การดำเนินการประชาสัมพันธ์ สัมมนาและรับฟังปัญหาอย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ผู้ประกอบการ	0.67	2.67	9.33	42.67	44.67	4.28	0.80	สูงมาก
4.7 ชี้แจงให้ประชาชนได้ทราบถึงผลกระทบที่เกิดจากการทุจริตภาษีมูลค่าเพิ่ม	0.67	4.00	6.00	36.67	52.67	4.37	0.82	สูงมาก
					ภาพรวม	4.26	0.63	สูงมาก

การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงอนุมาน

การศึกษาส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยมุ่งเน้นหาความแตกต่างและทดสอบสมมติฐานว่าปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์ได้มีอิทธิพลต่อระดับการให้ความสำคัญเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยใช้สถิติเชิงอนุมาน การทดสอบสมมติฐานในการหาความแตกต่างของการให้ความสำคัญของการกำหนดปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นดังนี้

H_0 : ปัจจัยประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันมีผลต่อการให้ความสำคัญของปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับภาษีมูลค่าเพิ่มไม่แตกต่างกัน

H_1 : ปัจจัยประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันมีผลต่อการให้ความสำคัญของปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับภาษีมูลค่าเพิ่มแตกต่างกัน

การศึกษาส่วนนี้ใช้สถิติการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง 2 ตัวแปร ที่เป็นอิสระต่อกันในการหาความแตกต่างของระดับการให้ความสำคัญระหว่างข้อมูล 2 กลุ่ม และใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวในการหาความแตกต่างของระดับการให้ความสำคัญระหว่างข้อมูลมากกว่า 2 กลุ่ม โดยใช้วิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดในการทดสอบรายคู่ ซึ่งการทดสอบสมมติฐานได้กำหนดให้ระดับความมีนัยสำคัญเท่ากับ 0.05 ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

ตารางที่ 4 ประสิทธิภาพการทำงานที่ต่างกันมีระดับการให้ความสำคัญของปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับภาษีมูลค่าเพิ่มโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่าประสิทธิภาพการทำงานที่แตกต่างกันให้ความสำคัญของแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับภาษีมูลค่าเพิ่มแตกต่างกัน แต่ไม่พบความแตกต่างในการให้ความสำคัญของปัญหาที่เกี่ยวข้องกับภาษีมูลค่าเพิ่ม การวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่แสดงในตารางที่ 5 และตารางที่ 6

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบการให้ความสำคัญของปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับภาษีมูลค่าเพิ่ม จำแนกตามประสิทธิภาพการทำงาน

ปัญหาภาษีมูลค่าเพิ่ม	แหล่งความแปรปรวน	Sum of Squares	df	Mean Square	F	p - value
ปัญหาภาษีมูลค่าเพิ่ม	ระหว่างกลุ่ม	5.059	4	1.265	1.949	0.105
	ภายในกลุ่ม	94.069	145	0.649		
	รวม	99.128	149			
แนวทางแก้ไขปัญหา	ระหว่างกลุ่ม	3.026	4	0.757	2.600	0.039*
	ภายในกลุ่ม	42.189	145	0.291		
	รวม	45.215	149			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	3.504	4	0.876	2.591	0.039*
	ภายในกลุ่ม	49.026	145	0.338		
	รวม	52.530	149			

หมายเหตุ * ระดับนัยสำคัญ ณ ระดับ 0.05

จากตารางที่ 5 เมื่อทดสอบความแตกต่างของระดับการให้ความสำคัญการเปรียบเทียบความแตกต่างด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยภาพรวม เป็นรายคู่สามารถจำแนกได้ดังนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์การทำงาน 6 - 10 ปี มีการให้ระดับความสำคัญที่ค่าเฉลี่ย 3.773 โดยมีระดับการให้ความสำคัญของปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยภาพรวม ต่ำกว่าผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 11 - 15 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์การทำงาน 11 - 15 ปี มีการให้ระดับความสำคัญที่ค่าเฉลี่ย 4.280 โดยมีระดับการให้ความสำคัญของปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยภาพรวม สูงกว่าผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน มากกว่า 20 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบการให้ความสำคัญของปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยภาพรวม จำแนกตามประสบการณ์การทำงานเป็นรายคู่

ประสบการณ์การทำงาน	\bar{x}	1 - 5 ปี	6 - 10 ปี	11 - 15 ปี	16 - 20 ปี	มากกว่า 20 ปี
		p - value	p - value	p - value	p - value	p - value
1 - 5 ปี	3.993	-	-	-	-	-
6 - 10 ปี	3.773	-	-	0.010*	-	-
11 - 15 ปี	4.280	-	-	-	-	0.010*
16 - 20 ปี	4.024	-	-	-	-	-
มากกว่า 20 ปี	3.758	-	-	-	-	-

หมายเหตุ * ระดับนัยสำคัญ ณ ระดับ 0.05

จากตารางที่ 6 เมื่อทดสอบความแตกต่างของระดับการให้ความสำคัญการเปรียบเทียบความแตกต่างด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นรายคู่ สามารถจำแนกได้ดังนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์การทำงาน 1 - 5 ปี มีการให้ระดับความสำคัญที่ค่าเฉลี่ย 4.282 โดยมีระดับการให้ความสำคัญของแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม สูงกว่าผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 6 - 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์การทำงาน 6 -10 ปี มีการให้ระดับความสำคัญน้อยที่สุดที่ค่าเฉลี่ย 4.013 โดยมีระดับการให้ความสำคัญของแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม ต่ำกว่าผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 11 - 15 ปี และ 16 - 20 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 6 การเปรียบเทียบการให้ความสำคัญของแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม จำแนกตามประสบการณ์การทำงานเป็นรายคู่

ประสบการณ์การทำงาน	\bar{x}	1 - 5 ปี	6 - 10 ปี	11 - 15 ปี	16 - 20 ปี	มากกว่า 20 ปี
		p - value	p - value	p - value	p - value	p - value
1 - 5 ปี	4.282	-	0.019*	-	-	-
6 - 10 ปี	4.013	-	-	0.018*	0.022*	-
11 - 15 ปี	4.444	-	-	-	-	-
16 - 20 ปี	4.431	-	-	-	-	-
มากกว่า 20 ปี	4.149	-	-	-	-	-

หมายเหตุ * ระดับนัยสำคัญ ณ ระดับ 0.05

ตารางที่ 7 อาชีพต่างกันมีระดับการให้ความสำคัญของปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่าอาชีพที่แตกต่างกันให้ความสำคัญของปัญหาที่เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มแตกต่างกัน แต่ไม่พบความแตกต่างในการให้ความสำคัญของแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม การวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่แสดงในตารางที่ 8 และตารางที่ 9

ตารางที่ 7 การเปรียบเทียบการให้ความสำคัญของปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม จำแนกตามอาชีพ

ตำแหน่งงาน	แหล่งความแปรปรวน	Sum of Squares	df	Mean Square	F	p - value
ปัญหาภาษีมูลค่าเพิ่ม	ระหว่างกลุ่ม	14.156	4	3.539	6.039	0.000*
	ภายในกลุ่ม	84.972	145	0.586		
	รวม	99.128	149			
แนวทางแก้ไขปัญหา	ระหว่างกลุ่ม	2.633	4	0.658	2.241	0.067
	ภายในกลุ่ม	42.582	145	0.294		
	รวม	45.215	149			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	7.477	4	1.869	6.016	0.000*
	ภายในกลุ่ม	45.053	145	0.311		
	รวม	52.530	149			

หมายเหตุ * ระดับนัยสำคัญ ณ ระดับ 0.05

จากตารางที่ 8 เมื่อทดสอบความแตกต่างของระดับการให้ความสำคัญการเปรียบเทียบความแตกต่างด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของปัญหาและแนวทางแก้ไขที่เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มโดยภาพรวมเป็นรายคู่สามารถจำแนกได้ดังนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นนักตรวจสอบภาษีมีการให้ระดับความสำคัญมากที่สุดที่ค่าเฉลี่ย 4.277 โดยมีระดับการให้ความสำคัญของปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มโดยภาพรวม สูงกว่า ตำแหน่งอื่นๆ นอกจากนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นนักบัญชีมีการให้ระดับความสำคัญที่ค่าเฉลี่ย 3.733 โดยมีระดับการให้ความสำคัญของปัญหาและแนวทางแก้ไขที่เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มโดยภาพรวม ต่ำกว่า นักตรวจสอบภาษี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต มีการให้ระดับความสำคัญที่ค่าเฉลี่ย 3.721 โดยมีระดับการให้ความสำคัญของปัญหาและแนวทางแก้ไขที่เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม ต่ำกว่า นักตรวจสอบภาษี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 8 การเปรียบเทียบการให้ความสำคัญของปัญหาและแนวทางแก้ไขที่เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยภาพรวม จำแนกตามอาชีพเป็นรายคู่

ตำแหน่งงาน	\bar{x}	นักบัญชี	ผู้สอบบัญชี	เจ้าของกิจการ	นักตรวจสอบภาษี	อื่นๆ
		p - value	p - value	p - value	p - value	p - value
นักบัญชี	3.733	-	-	-	<0.001*	-
ผู้สอบบัญชี	3.721	-	-	-	<0.001*	-
เจ้าของกิจการ	3.628	-	-	-	-	-
นักตรวจสอบภาษี	4.227	-	-	-	-	0.002*
อื่นๆ	3.845	-	-	-	-	-

หมายเหตุ * ระดับนัยสำคัญ ณ ระดับ 0.05

จากตารางที่ 9 เมื่อทดสอบความแตกต่างของระดับการให้ความสำคัญการเปรียบเทียบความแตกต่างด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของปัญหาที่เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นรายคู่ สามารถจำแนกได้ดังนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นนักตรวจสอบภาษีมีการให้ระดับความสำคัญมากที่สุดที่ค่าเฉลี่ย 4.087 โดยมีระดับการให้ความสำคัญของปัญหาที่เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม สูงกว่า ตำแหน่งอื่นๆ นอกเหนือจากนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นนักบัญชีมีการให้ระดับความสำคัญที่ค่าเฉลี่ย 3.463 โดยมีระดับการให้ความสำคัญของปัญหาที่เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม ต่ำกว่า นักตรวจสอบภาษี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีการให้ระดับความสำคัญที่ค่าเฉลี่ย 3.371 โดยมีระดับการให้ความสำคัญของปัญหาที่เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม ต่ำกว่า นักตรวจสอบภาษี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 9 การเปรียบเทียบการให้ความสำคัญของปัญหาที่เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม จำแนกตามอาชีพเป็นรายคู่

ตำแหน่งงาน	\bar{x}	นักบัญชี	ผู้สอบบัญชี	เจ้าของกิจการ	นักตรวจสอบภาษี	อื่นๆ
		p - value	p - value	p - value	p - value	p - value
นักบัญชี	3.463	-	-	-	0.000*	-
ผู้สอบบัญชี	3.371	-	-	-	0.000*	-
เจ้าของกิจการ	3.143	-	-	-	-	-
นักตรวจสอบภาษี	4.087	-	-	-	-	0.001*
อื่นๆ	3.540	-	-	-	-	-

หมายเหตุ * ระดับนัยสำคัญ ณ ระดับ 0.05

ตารางที่ 10 ประเภทธุรกิจต่างกันมีระดับการให้ความสำคัญของปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่าประเภทธุรกิจที่แตกต่างกันให้ความสำคัญของปัญหาที่เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มแตกต่างกัน แต่ไม่พบความแตกต่างในการให้ความสำคัญของแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม การวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่แสดงในตารางที่ 11 และตารางที่ 12

ตารางที่ 10 การเปรียบเทียบการให้ความสำคัญของปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม จำแนกตามประเภทธุรกิจ

ประเภทธุรกิจ	แหล่งความแปรปรวน	Sum of Squares	df	Mean Square	F	p - value
ปัญหาภาษีมูลค่าเพิ่ม	ระหว่างกลุ่ม	12.356	3	4.119	6.930	0.000*
	ภายในกลุ่ม	86.772	146	0.594		
	รวม	99.128	149			
แนวทางแก้ไขปัญหา	ระหว่างกลุ่ม	2.728	3	0.909	3.125	0.028
	ภายในกลุ่ม	42.486	146	0.291		
	รวม	45.215	149			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	6.396	3	2.132	6.748	0.000*
	ภายในกลุ่ม	46.134	146	0.316		

หมายเหตุ * ระดับนัยสำคัญ ณ ระดับ 0.05

จากตารางที่ 11 เมื่อทดสอบความแตกต่างของระดับการให้ความสำคัญการเปรียบเทียบความแตกต่างด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของปัญหาและแนวทางแก้ไขที่เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยภาพรวม เป็นรายคู่ สามารถจำแนกได้ดังนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามที่ทำงานกับธุรกิจที่เป็นบริษัทมีการให้ระดับความสำคัญน้อยที่สุดที่ค่าเฉลี่ย 3.689 โดยมีระดับการให้ความสำคัญของปัญหาและแนวทางแก้ไขที่เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยภาพรวม ต่ำกว่า ประเภทธุรกิจอื่น ๆ นอกเหนือจากเจ้าของคนเดียวและห้างหุ้นส่วน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 11 การเปรียบเทียบการให้ความสำคัญของปัญหาและแนวทางแก้ไขที่เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยภาพรวม จำแนกตามประเภทธุรกิจเป็นรายคู่

ประเภทธุรกิจ	\bar{x}	เจ้าของคนเดียว	ห้างหุ้นส่วน	บริษัทจำกัด	อื่นๆ
		p - value	p - value	p - value	p - value
เจ้าของคนเดียว	3.895	-	-	-	-
ห้างหุ้นส่วน	3.891	-	-	-	-
บริษัทจำกัด	3.689	-	-	-	<0.001*
อื่นๆ	4.124	-	-	-	-

หมายเหตุ * ระดับนัยสำคัญ ณ ระดับ 0.05

จากตารางที่ 12 เมื่อทดสอบความแตกต่างของระดับการให้ความสำคัญการเปรียบเทียบความแตกต่างด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของปัญหาที่เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นรายคู่ สามารถจำแนกได้ดังนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามที่ทำงานกับธุรกิจที่เป็นบริษัทมีการให้ระดับความสำคัญน้อยที่สุดที่ค่าเฉลี่ย 3.356 โดยมีระดับการให้ความสำคัญของปัญหาที่เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม ต่ำกว่าประเภทธุรกิจอื่นๆ นอกเหนือจากเจ้าของคนเดียวและห้างหุ้นส่วน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 12 การเปรียบเทียบการให้ความสำคัญของปัญหาที่เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม จำแนกตามประเภทธุรกิจเป็นรายคู่

ประเภทธุรกิจ	\bar{x}	เจ้าของคนเดียว	ห้างหุ้นส่วน	บริษัทจำกัด	อื่นๆ
		p - value	p - value	p - value	p - value
เจ้าของคนเดียว	3.471	-	-	-	-
ห้างหุ้นส่วน	3.845	-	-	-	-
บริษัทจำกัด	3.356	-	-	-	0.000*

หมายเหตุ * ระดับนัยสำคัญ ณ ระดับ 0.05

■ สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการศึกษานี้มุ่งเน้นไปที่จะนำเสนอปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับภาษีมูลค่าเพิ่ม รวมถึงการรวบรวมปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาจากประสบการณ์การทำงาน และการทบทวนวรรณกรรมเพื่อที่จะได้นำปัญหาและแนวทางในการแก้ไขดังกล่าวไปปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงานให้ดียิ่งขึ้น โดยต้องมีการนำเสนอปัญหาดังกล่าวไปยังบุคคลที่สามารถมีอำนาจในการตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ ซึ่งโดยปกติแล้วในการทำงานการตรวจสอบภาษีผู้ที่มีอำนาจสูงสุดที่มีอำนาจในการตัดสินใจจะมีการนำปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการตรวจสอบมาเข้าที่ประชุมเพื่อปรึกษาหารือเกี่ยวกับแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว แต่สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ได้รับความคิดเห็นจากผู้ประกอบวิชาชีพอื่นด้วย เช่น ผู้ทำบัญชี ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต เจ้าของกิจการ เป็นต้น ทำให้ได้ข้อมูลปัญหาและแนวทางในการแก้ปัญหาในหลากหลายมิติมากขึ้น จะได้นำผลลัพธ์ดังกล่าวมาช่วยในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มได้ครอบคลุมทุกมิติมากขึ้น ซึ่งการศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม จากระดับการให้ความสำคัญของนักบัญชี ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต นักตรวจสอบภาษี เจ้าของกิจการและอาชีพอื่นๆ สรุปผลการศึกษาที่สำคัญได้ดังนี้

ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับภาษีมูลค่าเพิ่ม

ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในด้านการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม ซึ่งเกี่ยวข้องกับผู้ประกอบการกระจายรายได้ไปยังบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อไม่ให้รายได้รวมเกิน 1.8 ล้านบาทต่อปีมากที่สุด โดยถือว่าการกระจายฐานภาษีให้ลดลง เพื่อให้ไม่ถึงเกณฑ์ที่ต้องจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม จึงไม่ต้องเข้าสู่ระบบภาษีมูลค่าเพิ่มของกรมสรรพากร เนื่องจากการเข้าสู่ระบบภาษีมูลค่าเพิ่มต้องจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มเมื่อมีรายได้เกิน 1.8 ล้านบาทต่อปี ภายใน 30 วันนับตั้งแต่วันที่มียาได้เกิน กรณีผู้ที่เข้าเกณฑ์ต้องจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มแต่ไม่จดทะเบียน จะมีโทษตามกฎหมาย สำหรับเรื่องและผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญรองลงมาคือด้านแนวทางการหลีกเลี่ยงภาษีมูลค่าเพิ่ม ซึ่งเกี่ยวกับการนำใบกำกับภาษีจากรายจ่ายส่วนตัว เพื่อใช้ภาษีซื้อและนำมาตัดจ่ายในบัญชีของบริษัท เป็นวิธีการที่นายออดรายจ่ายที่ไม่เกี่ยวข้องกับค่าใช้จ่ายที่แท้จริงของบริษัท เพื่อสามารถนำมาลดภาษีขายเพื่อที่ให้บริษัทเสียภาษีมูลค่าเพิ่มลดลง ซึ่งสอดคล้องกับประมวลรัษฎากรเกี่ยวกับภาษีซื้อต้องห้าม กรณีภาษีซื้อที่ไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการประกอบกิจการของผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม ระบุว่า ภาษีซื้อที่นำมาหักออกจากภาษีขายหรือขอคืนภาษีซื้อ ต้องเป็นภาษีซื้อที่เกิดจากรายจ่ายเพื่อกิจการหรือเพื่อหากำไรของผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม หากภาษีซื้อนั้นไม่เกี่ยวข้องกับกิจการหรือเพื่อหากำไรของผู้ประกอบกิจการภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีซื้อนั้นเป็นภาษีซื้อต้องห้าม และเรื่องและผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญน้อยที่สุดคือด้านใบกำกับภาษี ซึ่งเกี่ยวกับการออกใบกำกับภาษีขายต่ำกว่าราคาจริง กรณีผู้ประกอบการจดทะเบียนได้รับใบกำกับภาษี โดยภาษีมูลค่าเพิ่มตามใบกำกับภาษีมียาจำนวนน้อยกว่าภาษีมูลค่าเพิ่มที่คำนวณจากมูลค่าของสินค้าหรือของบริการคุณด้วยอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มหารด้วยหนึ่งร้อย ซึ่งไม่ใช่การคำนวณภาษีมูลค่าเพิ่มมีเศษเป็นจุดทศนิยม ผู้ประกอบการจดทะเบียนไม่มีสิทธินำไปกำกับภาษีไปถือเป็นภาษีซื้อ จะต้องให้ผู้ประกอบการจดทะเบียนที่จัดทำใบกำกับภาษีดำเนินการยกเลิกใบกำกับภาษีฉบับเดิมและจัดทำใบกำกับภาษีฉบับใหม่ที่ถูกต้อง จึงจะนำไปถือเป็นภาษีซื้อในการคำนวณภาษีมูลค่าเพิ่มได้

แนวทางในการแก้ไขปัญหาก็เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม

ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับแนวทางในการแก้ไขปัญหาก็เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มมากกว่าการระบุปัญหาที่เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม เนื่องจากปัญหาที่เกิดขึ้นสามารถเห็นได้ชัดเจนสำหรับผู้ทำงานทางด้านเกี่ยวกับการตรวจสอบภาษีมูลค่าเพิ่ม ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม เช่น เจ้าของบริษัท เป็นต้น ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำบัญชีและยื่นแบบแสดงรายการภาษีมูลค่าเพิ่มของบริษัท และผู้ที่มีหน้าที่ตรวจสอบบัญชีที่เกี่ยวข้องกับภาษีเงินได้ของบริษัท แต่แนวทางในการแก้ไขปัญหาก็เป็นสิ่งที่ยากกว่า ดังนั้นผู้ตอบแบบสอบถามจึงให้ความสนใจเกี่ยวกับแนวทางในการแก้ไขปัญหาก็วิธีใดที่คิดว่าเหมาะสมมากที่สุด เพื่อสามารถลดปัญหาที่เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี เพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มให้ดีขึ้น โดยผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญมากที่สุดในด้านการอบรมและประชาสัมพันธ์ ซึ่งเกี่ยวกับการฝึกอบรมและพัฒนาความรู้เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยการอบรมจะเป็นการเพิ่มความรู้เกี่ยวกับภาษีอากรเนื่องจากการออกกฎหมายใหม่ การปรับปรุงหรือการเปลี่ยนแปลงกฎหมายอย่างต่อเนื่อง โดยการลงคอร์สอบรมเพื่อนำกฎหมายใหม่มาปรับใช้ได้อย่างทันท่วงที การอบรมด้านภาษีที่คืนนั้นต้องเป็นการบรรยายข้อกฎหมายด้านภาษีอากรให้ผู้เข้าอบรมเข้าใจได้ง่ายและสามารถนำไปปรับใช้กับบริษัทได้อย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Pandey (2021) พบว่า มีความท้าทายที่เกิดขึ้นกับการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มของหน่วยงานรัฐบาลของเนปาล ปรากฏว่ามีปัญหามากมาย แต่มีแนวทางในการแก้ไขปัญหาก็ดังกล่าวโดยส่งเสริมการให้บริการแก่ประชาชนให้มากขึ้นโดยให้ความรู้เกี่ยวกับภาษี การจัดอบรมและการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ประชาชนมีความตระหนักในการเสียภาษีให้ครบถ้วน สำหรับเรื่องผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญรองลงมาคือด้านการปรับปรุงกฎหมาย ซึ่งเกี่ยวกับการยกเลิกมาตรการทางภาษีที่เป็นการเอื้อประโยชน์ให้กับกลุ่มคนบางกลุ่มซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sophapong et al., (2017) เป็นการศึกษาปัจจัย รูปแบบพฤติกรรม และแนวทางป้องกันการหนีภาษีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ พบว่ามีรูปแบบพฤติกรรมการหนีภาษีมากที่สุดคือรายได้ไม่ครบถ้วน การทำนิติกรรมเท็จ นอกจากนี้มีแนวทางในการป้องกันการหนีภาษี ได้แก่ รัฐบาลต้องยกเลิกมาตรการการส่งเสริมการลงทุนที่ให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีทั้งหมด เป็นต้นและเรื่องผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญน้อยที่สุดคือด้านการตรวจสอบภาษี ซึ่งเกี่ยวกับการตรวจนับสินค้าคงเหลือเพื่อประเมินความครบถ้วนของรายงานสินค้าคงเหลือ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Yaran (2005) ศึกษาปัญหาการเสียภาษีของสหกรณ์ที่จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มในจังหวัดเชียงใหม่ พบมีปัญหาที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งคือการแจ้งยอดขายไม่ครบถ้วน สินค้าขาดจากรายงานและวัตถุดิบ และไม่จัดทำรายงานภาษีและรายงานสินค้าและวัตถุดิบ ดังนั้นจึงต้องมีการกำหนดนโยบายในการให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการตรวจนับสินค้าคงเหลือ เพื่อประเมินความครบถ้วนของรายงานสินค้าคงเหลือเพื่อจะได้จัดทำรายงานสินค้าและวัตถุดิบให้ถูกต้อง นอกจากนี้ผู้เขียนเห็นว่าการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการจัดเก็บภาษีอากรเป็นสิ่งสำคัญและมีความจำเป็นเร่งด่วน โดยเริ่มจากการจดทะเบียนผู้ประกอบการไม่ว่าจะเสียภาษีมูลค่าหรือไม่ อันดับต่อมาการส่งข้อมูลให้กับกรมสรรพากรต้องบังคับให้ส่งเป็นข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ และไม่อนุญาตให้ส่งข้อมูลใด ๆ เป็นเอกสาร ดังนั้นกรมสรรพากรจะได้ข้อมูลที่ป็นอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งง่ายแก่การสืบค้น เฝ้าระวัง และสะดวกแก่การตรวจสอบภายหลัง

ปัจจัยที่มีผลต่อการระบุปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับภาษีมูลค่าเพิ่ม

การทดสอบสมมติฐานว่าปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ใดมีผลต่อการระบุปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับภาษีมูลค่าเพิ่ม สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ประสบการณ์การทำงานแตกต่างกันทำให้มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยภาพรวม แตกต่างกัน แสดงว่าประสบการณ์การทำงานมีผลต่อการให้ความสำคัญของปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์การทำงาน 6 - 10 ปี มีระดับการให้ความสำคัญของปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยภาพรวม ต่ำกว่า ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 11 - 15 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์การทำงาน 11 - 15 ปี มีระดับการให้ความสำคัญของปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยภาพรวม สูงกว่า ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน มากกว่า 20 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อมองในภาพรวมจะเห็นได้ว่าถ้ามีประสบการณ์การทำงานด้านภาษีที่มากจะส่งผลให้ทราบถึงปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น และรู้ถึงระดับความสำคัญของปัญหาต่างๆ ได้ชัดเจนมากขึ้น และรู้เกี่ยวกับแนวทางในการแก้ไขปัญหาเนื่องจากเคยเจอเหตุการณ์เหล่านี้มาก่อนแล้ว แต่สำหรับผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 11 - 15 ปี มีความคิดเห็นถึงปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหามากกว่าคนที่ประสบการณ์มากกว่า 20 ปี เนื่องจากคนที่ทำงานมานานๆ แล้วอาจเพิกเฉยต่อปัญหาและชินชากับปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว

2. อาชีพแตกต่างกันทำให้มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยภาพรวม แตกต่างกัน แสดงว่าอาชีพมีผลต่อการให้ความสำคัญของปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นนักตรวจสอบภาษีมีการให้ระดับของปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยภาพรวม สูงกว่า ตำแหน่งอื่นๆ นอกจากนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีการให้ระดับความสำคัญของปัญหาและแนวทางแก้ไขที่เกี่ยวข้องกับภาษีมูลค่าเพิ่มโดยภาพรวม ต่ำกว่า นักตรวจสอบภาษี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะเห็นได้ว่านักตรวจสอบภาษีมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มมากกว่าตำแหน่งอื่นๆ เนื่องจากมีการทำงานด้านภาษีโดยเฉพาะส่งผลให้พบประเด็นปัญหาและแนวทางในการแก้ไขที่ชัดเจนมากกว่า

3. ประเภทธุรกิจแตกต่างกันทำให้มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยภาพรวม แตกต่างกัน แสดงว่าประเภทธุรกิจมีผลต่อการให้ความสำคัญของปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยผู้ตอบแบบสอบถามที่ทำงานบริษัทจำกัดมีการให้ระดับความสำคัญของปัญหาและแนวทางแก้ไขที่เกี่ยวข้องกับภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยภาพรวม ต่ำกว่า ประเภทธุรกิจอื่นๆ นอกเหนือจากเจ้าของคนเดียวและห้างหุ้นส่วน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากเมื่อพิจารณาประเภทธุรกิจอื่นๆ พบว่าเป็นหน่วยงานราชการที่เป็นกรมสรรพากรเป็นหลัก ดังนั้นจึงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มได้มากกว่าประเภทธุรกิจบริษัทจำกัด เพราะมีความรู้และประสบการณ์การทำงานที่เกี่ยวข้องกับภาษีมูลค่าเพิ่มโดยตรง

■ ข้อจำกัดของการศึกษาและข้อเสนอแนะวิจัยในอนาคต

เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงด้านธุรกิจเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ส่งผลให้การปรับปรุงข้อกำหนดด้านภาษีมูลค่าเพิ่มเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการวิจัยในอนาคตควรปรับเปลี่ยนประเด็นการสอบถามไปตามสถานการณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นการหลีกเลี่ยงการเสียภาษีและแนวทางการป้องกัน นอกจากนี้เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามของการศึกษาคั้งนี้กระจุกตัวอยู่ที่นักตรวจสอบภาษี การศึกษาคั้งต่อไปควรเพิ่มจำนวนตัวอย่าง และกลุ่มตัวอย่างที่หลากหลาย เช่น ผู้ประกอบขนาดเล็ก ผู้บริโภค เป็นต้น เพื่อให้ข้อสรุปที่ครบทุกกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งสามารถวิเคราะห์แยกกลุ่มว่ากลุ่มใดมีความเห็นอย่างไรต่อปัญหาและแนวทางแก้ไขระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม รวมทั้งกลุ่มตัวอย่างเหล่านั้นควรมีความรู้และประสบการณ์การทำงานทางด้านภาษีมูลค่าเพิ่มที่เป็นปัจจุบัน เพื่อที่จะได้ตอบแบบสอบถามแล้วได้ผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้อาจต้องมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเก็บข้อมูล เช่น การทำการสัมภาษณ์เชิงลึกเฉพาะกลุ่ม เป็นต้น เพื่อให้การศึกษาได้แนวทางการแก้ไขระบบภาษีมูลค่าเพิ่มอย่างชัดเจนและรัดกุม

References

- Abdata, G. (2013). *The practice of value added tax and its problems in Jimma Zone Revenue Authority* (Doctoral dissertation). Jimma University.
- Al-Shammari, S. A. N., Ahmed, W. Y., & Al-Anbagi, A. T. (2021). Challenges of applying Value Added Tax to diversify the revenues of the State Treasury in Iraq_Proposed mechanism. *PalArch's Journal of Archaeology of Egypt/Egyptology*, 18(4), 3610-3621.
- Bari, E., Khan, T. I., & Ullah, M. S. (2022). The Value Added Tax (VAT) Improvement Program. *Joint Agency Research Report*, 19(1), 1-38.
- Chuasarn, K. (2006). *Enhancement of VAT Collection Efficiency, Lampang Area Revenue Office* (Master Thesis). Chiang Mai University.
- Cochran, W.G. (1977) *Sampling Techniques*. 3rd Edition, John Wiley & Sons, New York.
- Fentaw, N. M. (2020). *Challenge of Value Added Tax Collection in Amhara Regional State, Ethiopia* (Master Thesis). University of Technology, Wuhan, P.R. China.
- Kijphuangsuwan, P. (2011). *Knowledge and understanding of entrepreneurs about being a registered entrepreneur. Value Added Tax of the Revenue Office in Bangkok Area 25* (Master Thesis). Silpakorn University.
- Laijaroenwat, S (2008). *Problems and Obstacles in Compliance with the Revenue Code: The Case of the Area Revenue Office Bangkok 9* (Master Thesis). Burapha University.
- Longsakul, W. (2007). *An Analysis of Tax Avoidance of People: A Case Study of the Revenue Office. Bang Rak 3 branch area* (Master Thesis). Srinakharinwirot University.
- Manakul, N. (2010). *Fake tax invoices* (Master Thesis). Thammasat University.
- Markos, A. G. E. (2010). *Value Added Tax (VAT) Administration and Revenue Performance: Challenges and Opportunities in the Mekelle Branch of the Ethiopian Revenue and Custom Authority (ERCA)* (Doctoral dissertation). Mekelle University.
- Pandey, B. K. (2021). *Value Added Tax in Nepal: Challenges and Opportunities* (Doctoral dissertation). Tribhuvan Multiple Campus Palpa, Nepal.
- Rakkansilp, S. (2006). *Behavior of Entrepreneurs in VAT Registered Business Organizations. Muang District, Buriram province that has the performance of the office staff. Area Revenue Branch City Buriram Province* (Master Thesis). Buriram Rajabhat University.
- Revenue Department. (2023). VAT. Retrieved from: <https://www.rd.go.th/2596.html>
- Sampet, S (2008). *Factors affecting measures to prevent and suppress counterfeit tax invoices: a case study of the Bangkok Area Revenue Office 22* (Master Thesis). Thammasat University.
- Sharma, D. (2014). An Experience of Executing Value Added Tax (Vat) In Pokhara. *Janapriya Journal of Interdisciplinary Studies*, 3, 34-46.

- Sittichum, N. (2006). *A Study of Collecting Efficiency and Estimation of VAT Income of the Manufacturing Industry*. Made in Lampang (Master Thesis). Chiang Mai University.
- Sophapong, P., Rattanavibulsom, W., & Chanbanchong, C. (2017). *Factors and guidelines for preventing tax evasion of companies listed on the Stock Exchange of Thailand* (Doctoral dissertation). Naresuan University.
- Srisawat, K. (2009). *Knowledge and Understanding of Entrepreneurs in Becoming a Listed Entrepreneur. Value Added Tax of Chiang Mai Area Revenue Office 2* (Master Thesis). Chiang Mai University.
- Thanasothon, T. (2019) *Problems of VAT avoidance* (Master Thesis). Thammasat University.
- Trachutham, C. (2016). *Teachings on tax law. 11th edition*. Institute of Legal Education of Thai Bar Association, Bangkok.
- Yaran, C. (2005). *Tax payment problems of VAT registered cooperatives in Chiang Mai* (Master Thesis). Chiang Mai University.